

КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

**7 кастрычніка
стартавала
амаль
месячная
праграма
Міжнароднага
тэатральнага
фестывалю
"Панарама".**

Сваё прывітанне
ўдзельнікам
IV Міжнароднага
тэатральнага
фестывалю
"Панарама"
накіраваў Прэзідэнт
Рэспублікі
Беларусь Аляксандр
Лукашэнка, які
павіншаваў усіх
яго ўдзельнікаў
з адкрыццём.
Пра гэта паведамляе
Прэс-служба
беларускага Лідэра.
Кіраўнік дзяржавы
адзначыў, што гэтае
свята ўжо паспела
стаць неад'емнай
часткай культурнага
жыцця краіны
і займаець шматлікіх
прыхільнікаў сярод
гледачоў.

"Упэўнены, што
сёлетні форум
ператворыцца
ў сапраўдную
панараму сучаснага
тэатральнага
мастацтва,
дапаможа
майстрам сцэны
з розных краін
абмяняцца
творчым вопытам
і будзе
спрыяць далейшаму
пашырэнню
міжнароднага
культурнага
супрацоўніцтва,"
— падкрэсліў
Прэзідэнт.

БУКЕТ ІДЭЙ

**напярэдадні Дня работнікаў культуры —
11 кастрычніка.**

Дарэчы, шаноўныя работнікі культуры,
абавязкова зазірніце на старонкі 8 — 9.
Там вас чакае падарунак ад "К".

Словы віншаванняў

Работнікам сферы культуры і мастацтва

Шаноўныя сябры!

Прыміце самыя шчырыя віншаванні з нагоды вашага прафесійнага свята — Дня работнікаў культуры.

Сёння пытанні галіны культуры і звязанай з ёй дзейнасці знаходзяцца ў цэнтры ўвагі дзяржавы і грамадства. Усё больш людзей у нашай краіне далучаецца да свету мастацтва, імкнецца да творчага самавыяўлення, у тым ліку ў сферы традыцыйнай культуры. Гэтаму садзейнічае паспяхова рэалізацыя дзяржаўнай палітыкі, накіраванай на новы якасны ўзровень развіцця культуры і мастацтва, падтрымку талентаў, лепшых узораў прафесійнай і аматарскай творчасці, захаванне і адраджэнне багатай гісторыка-культурнай спадчыны, уключэнне здабыткаў беларускай культуры і мастацтва ў сусветную культурную прастору.

Сотні творчых знакавых акцый і фестываляў, конкурсаў і выставак, праектаў і праграм — гэта штодзённая рэальнасць стваральных клопатаў, будняў і святаў работнікаў культуры ў вялікіх і малых гарадах, у вёсках роднай Бацькаўшчыны, а таксама далёка за яе межамі.

Менавіта вы, работнікі сферы культуры, забяспечваеце пераемнасць культурных традыцый, духоўнае і маральнае стаўленне асобы.

Прыміце, шаноўныя сябры, шчырую ўдзячнасць за вашу высакародную і самаахвярную працу.

Жадаю вам моцнага здароўя, невычарпальнага натхнення, аптымізму, ажыццяўлення ўсіх творчых задум на карысць нашай Айчыны.

У.М. ПАГУПЧЫК,
намеснік Прэм'ер-міністра
Рэспублікі Беларусь

Паважаныя работнікі культуры!

Ад імя дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў — членаў Пастаяннай камісіі па адукацыі, культуры, навуцы і навукова-тэхнічным прагрэсе віншую вас з прафесійным святам — Днём работнікаў культуры!

Гэтае свята аб'ядноўвае прадстаўнікоў розных напрамкаў культурнай дзейнасці, якія карпатліва і самааддана працуюць дзеля ўваблення ідэй добра і духоўнасці, памнажэння нацыянальнай гісторыка-культурнай спадчыны. Менавіта культурныя здабыткі надаюць нам адметнасць і непаўторнасць, вылучаюць у супольнасці іншых народаў, цэментуюць нашу дзяржаўнасць.

Дзвольце выказаць вам глыбокую ўдзячнасць за вашу працу, якая пераўтварае беларускую культуру ў дзейны фактар развіцця краіны. Ад шчырага сэрца жадаем вам моцнага здароўя, шчаслівага лёсу і новых творчых здзяйсненняў.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ,
старшыня Камісіі

— У Дзень, які святкуе нацыянальная Культура і калі Міністр культуры дае нашай газеце сваё першае інтэрв'ю, магчыма, кантэкст гаворкі трэба было б скіраваць не ў такі глабальны ракурс. Але, Павел Паўлавіч, праславутыя сто дзён пасля прызначэння на пасаду заўсёды скіляюць журналістаў да пытання аб праграмнасці, праблемнасці і акрэсліванні перспектывы...

— Разумею, і хацелася б адзначыць спачатку наступнае. Сфера культуры — адна з глыбінных неабсяжных сфер грамадскага жыцця, адзін з базавых, калі хочаце, аarchyных элементаў у канструкцыі дзяржавы. На захаванне нашай культурнай спадчыны, на развіццё сучаснай культуры Беларусі працуюць дзiesiąты тысяч самаадданных, неабсякавых да сваёй справы людзей. І ім сёння, у свята Дня работнікаў культуры, трэба падзякаваць, пажадаць творчага натхнення, дабрабыту, сямейнага шчасця для таго, каб наша сумесная справа развіцця культуры мела годныя вынікі і ў далейшым.

Гэтыя дзеячы культуры, кожны паасобку і ўсе разам, дбаюць пра наш духоўны ўнутраны дабрабыт. І надзвычай важна, каб мы ўсе разумелі, што культура — гэта душа ча-

— Вобразна кажучы, культура — нейкі духоўны арганізм з магутнымі каранямі, якія не зварухнуць...

— Але зразумела, што культура не статычная. Яна развіваецца. Развіваецца і сістэма кіравання ёй. Зроблена шмат. І тут не магу не ўспомніць, як многа зроблена маімі папярэднікамі Яўгенам Канстанцінавічам Вайтовічам, Аляксандрам Уладзіміравічам Сасноўскім, Леанідам Паўлавічам Гулякам, Уладзімірам Фёдаравічам Матвейчуком.

— Якімі будуць Вашы прыярытэты ў справе кіравання галіной?

— Зразумела, трэба працоўваць і новай падыходы ў гэтай вельмі важнай для дзяржавы сферы. Галоўныя прыярытэты ў дзейнасці нашага Міністэрства на бліжэйшую перспектыву: забяспечваць даступнасць культуры для людзей, культура — гэта імідж краіны, важна падтрымліваць нацыянальнае мастацтва, ствараць магчымасці для праяўлення новых

сі і Літвы. Бліжэйшым часам, спадзяёмся, адбудзецца пасяджэнне экспертнай групы па культурнай спадчыне на ўзроўні намеснікаў міністраў у рамках рэалізацыі пагаднення міністэрстваў культуры дзвюх краін аб супрацоўніцтве ў галіне гістарычнай і культурнай спадчыны. Важным нам пад'яеца ўдзел літоўскіх калектываў у тэатральным фестывалі "Панарама", у наступным "Славянскім базары ў Віцебску". Мы прапрацуем магчымасць сумеснай прэзентацыі культур Беларусі і Літвы ў Бруселі. Зразумела, што падобных праектаў з нашымі суседзямі, краінамі — членамі Еўрапейскага Саюза можа быць больш.

— Здаецца, са сваім літоўскім калегам Вы гаварылі і пра юбілейную гістарычную дату ў нашай з Літвой агульнай гісторыі — Грунвальдскую бітву, а таксама пра магчымае нараджэнне кінапраекта...

— Сапраўды гэтую тэму мы абмяркоўвалі ўпершыню ў ліпені ў Вільнюсе пад час нашай першай сустрачкі. Гэта праект даволі цікавы. Ён мае сваю

"ПРАЗРЫСТАЯ І ЧЫСТАЯ,

лавека. А беларуская культура — празрыстая і чыстая, як назва нашай краіны — Беларусь. Як міністр, які нядаўна заступіў на сваю пасаду, скажу, — а ў гэтым ужо ўпэўніўся, — што ў сферы культуры працуюць таленавітыя самаадданыя і апантанія людзі, дзякуючы якім зберагаюцца лепшыя культурныя традыцыі нацыі, з'яўляюцца новыя творы мастацтва. Культура Беларусі развіваецца, і аб ёй ведаюць далёка за межамі краіны.

— На адной з нядаўніх тэатральных імпрэз Вы яскрава выказалі думку пра асаблівы фактар Асобы ў культурнай прасторы...

— Асоба, якая працуе ў сферы культуры, найперш павінна разумець, што датыкаецца да найбольш запаветнага ў кожным чалавеку — да яго ўнутранага самаадчування, да яго душы. І гэтая праца вельмі далікатная і адказная. Я ўпэўнены ў тым, што ўсе супрацоўнікі сферы культуры гэта разумеюць.

— Якая Ваша думка пра матэрыяльны стрыжань стану сённяшняга развіцця культуры?

— Факт, што за апошнія гады створана стройная сістэма функцыянавання культурных устаноў і арганізацыі разнастайных мерапрыемстваў. Развітая сістэма пачатковых, сярэдніх і вышэйшых навучальных устаноў галіны дае свае станоўчыя вынікі. Хацелася б падкрэсліць, што значна павялічылася дафінансаванне сферы культуры краіны. Больш увагі звяртаецца на праблемы яе развіцця ў рэгіёнах. Сістэмна падтрымка ажыццяўляецца і на цэнтральным узроўні, што праяўляецца і ў дадатковым фінансаванні саміх устаноў культуры, і ў фінансавай падтрымцы розных мерапрыемстваў і акцый. Значная ўвага сферы культуры надаецца з боку Прэзідэнта краіны. Можна ўспомніць у якасці прыкладаў тое, што Прэзідэнт асабіста ўручае Дзяржаўную прэмію Рэспублікі Беларусь у галіне культуры і мастацтва, спецыяльную прэмію Прэзідэнта дзеячам культуры і мастацтва і прэмію "За духоўнае адраджэнне". Актыўна дзейнічае спецыяльны фонд Прэзідэнта па падтрымцы таленавітай моладзі, якая атрымлівае адпаведныя стыпендыі, становіцца лаўрэатамі гэтага фонду, у тым ліку ў сферы культуры. Фонд па падтрымцы дзеячаў культуры і мастацтва дапамагае ў рэалізацыі унікальных праектаў.

ініцыятыў і праектаў, пашырэння прыватнай ініцыятывы ў сферы культуры, неабходна працягваць працу па падтрымцы маладых талентаў, вельмі важным накірункам з'яўляецца захаванне гістарычнай спадчыны. Гэты спіс невычарпальны і, зразумела, можа пашырацца. Парадак расстаноўкі таксама не мае імператывага характару.

— Вы казалі: "даступнасць культуры"...

— Даступнасць — гэта той сацыяльны стандарт, які забяспечваецца на сённяшні дзень у Рэспубліцы Беларусь. Дайсці і даходзіць у сферы культуры да кожнага чалавека, незалежна ад таго, дзе ён працуе — у раёне ці сталіцы. Даступнасць складаецца фактычна з трох элементаў. Перадусім дзяржава забяспечвае і будзе далей забяспечваць даступнасць атрымання адукацыі ў розных накірунках мастацтва і культуры. Створана знізу даверху сістэма адпаведнай адукацыі. Другі элемент — гэта магчымасць рэалізаваць сябе ў культуры: гурткі, аматарскія калектывы мастацкай творчасці, дамы рамёстваў і шмат што іншага. Трэці, вельмі істотны элемент даступнасці — забеспячэнне колам грамадства магчымасці наведваць дамы культуры, тэатры, музеі, бібліятэкі, выстаўкі і гэтак далей. Гэта гранічна важны стандарт для дзяржавы. І, перакананы, ён будзе надалей захоўвацца і рэалізоўвацца.

— Зразумела, што любы народ і пазнаюць, і спасцігаюць па самабытнай яго культуры.

— Культура — гэта імідж краіны. Імідж унутраны. І тут хацелася б прывесці словы нашага Прэзідэнта пад час апошняга інтэрв'ю расійскаму сродкам масавай інфармацыі: "Калі дзяржава не мае высокага ўзроўню культуры, яна не можа называць сябе цывілізаванай. Цывілізаванай дзяржавы без культуры няма". Гэта асноўны, базавы элемент для кожнай краіны, і Беларусь — не выключэнне.

— Толькі ўнутраны імідж?

— Вельмі важным для іміджа краіны з'яўляецца прасоўванне, прадстаўленне беларускай культуры за мяжой. І тут хацеў бы выкарыстаць свой досвед як дыпламата. Беларуская культура — адзін з найважнейшых фактараў пашырэння становага знешняга іміджа краіны. З гэтага пункта гледжання вельмі важным падаецца стымуляванне гасцролей беларускіх тэатраў, артыстаў эстрады, оперы і балета, сімфанічных аркестраў, выставак беларускіх мастакоў за мяжой. Спадзяюся на актывізацыю працы менавіта дырэктараў, адміністратараў, якія адказваюць за дзей-

насць згаданых калектываў, больш актыўную прапрацоўку магчымага выхаду нашых калектываў на замежныя рынкі. Зразумела, што мы будзем звяртацца за падтрымкай і да нашых дыпламатычных прадстаўніцтваў за мяжой. Так, на сённяшні дзень мы прапрацоўваем магчымасць удзелу нашых мастакоў у Венецыянскай біенале, якая кожныя два гады адбываецца ў Італіі. Хачу падкрэсліць неабходнасць стымулявання з боку Міністэрства культуры прамых сувязей устаноў культуры Беларусі з устаноўмі суседніх краін, краін Еўрапейскага Саюза, нашых стратэгічных партнёраў. Добрым прыкладам тут з'яўляецца праца Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь: гэта апошняга выстаўка адной карціны выдатнага італьянскага мастака Парыса Бардоне з Музея правінцыі Бары "К.Джавінта"; гэта супрацоўніцтва, якое наладжваецца з Луўрам.

У якасці добрых прыкладаў магу прывесці акцыі, якія прайшлі ў 2008 годзе з удзелам Міністэрства культуры, тэлеканала АНТ: "Мы — беларусы!" і "З любоўю з Беларусі". Яны адбыліся ў шэрагу краін Еўропы. Такая дзейнасць павінна пашырацца. І тут важна было б акрэсліць некалькі прыярытэтных накірункаў па прадстаўленні беларускай культуры за мяжой.

— Якімі яны бачацца Вам?

— Перадусім гэта Дні культуры. Класічныя, але вельмі важныя акцыі, што прадстаўляюць багацце нацыянальнай культуры. Так, налета мы плануем правесці Год беларускай культуры ў Расійскай Федэрацыі. Гэта адна з прыярытэтных акцый для Міністэрства. Не так даўно ў Мінску і ў Віцебску прайшлі Дні культуры КНР. Мы дамовіліся аб тым, што ў будучым годзе адбудзецца чарговыя Дні беларускай культуры ў Кітаі, а таксама ў 2010-м плануем правесці падобныя падзеі ў Венгрыі, Славеніі, культурныя акцыі ў суседніх Літве, Польшчы, Украіне. Мне падаецца прыярытэтным арганізацыя культурных акцый, перадусім — у суседніх краінах і стратэгічных партнёраў Беларусі. Вельмі важным з'яўляецца пашырэнне іх і ў краінах ЕС. Тут мы павінны разгледзець магчымасці выкарыстання інструментаў усходняга партнёрства Еўрапейскага Саюза і платформы "Культура" ў рамках гэтага праекта, да якіх далучылася Беларусь. Гэтыя тэмы абмяркоўваліся з міністрам культуры Літвы Рэмігіюсам Вілкайцісам пад час першага, бадай што з 1994 года, ягонага візіту ў Беларусь. Мы дамовіліся акрэсліць шэраг сумесных праектаў, якія маглі б быць рэалізаваны пры падтрымцы міністэрстваў культуры Белару-

Інтэрв'ю Міністра культуры Рэспублікі Беларусь Паўла Латушкі газеце "Культура"

гістарычную вартасць і — я перакананы ў тым — меў бы запатрабаванасць з боку гледачоў. Але, зразумела, існуюць некаторыя праблемныя моманты, якія неабходна вырашыць, перш чым прыняць рашэнне: ці будзе гэты праект рэальным. Перадусім гэта справа сцэнарыя, зместу таго фільма, які мы зможам паказаць гледачам у Беларусі і Літве, а, магчыма, і не толькі, бо запатрабаванасць стужкі на гэтую тэму, упэўнены, будзе больш шырокай. Вельмі важна, каб у сцэнарыі гэтага фільма сапраўды адпаведным чынам быў адзначаны ўдзел і беларускіх харугваў у гэтай гістарычнай бітве, каб былі правільна расставлены адпаведныя гістарычныя акцэнтны. Важнай праблемай, канешне, з'яўляецца і фінансаванне пытання, таму што гістарычныя фільмы даволі дорага каштуюць, і, толькі па папярэдніх ацэнках, гэты праект можа абысціся ў шэсць мільянаў долараў ЗША. Мы дамовіліся працаваць у кантэксце выпрацоўкі нашых падыходаў для таго, каб пазней выйсці з нейкімі варыянтамі магчымых рашэнняў у кантэксце рэалізацыі гэтага праекта.

Дарэчы, шэраг мерапрыемстваў да 600-годдзя Грунвальдскай бітвы пройдзе і ў нас на Радзіме ў наступным годзе.

— Вядома, што Вы шмат увагі надаеце культурным кантактам з беларусамі замежжа. Ваша ацэнка гэтых кантактаў на сучасным этапе?

— Не так даўно адбыўся з'езд беларусаў свету "Бацькаўшчына", дзе прынялі ўдзел прадстаўнікі розных дзяржаўных устаноў. Вельмі важна, што адноўлены дыялог, што беларусаў на радзіме і беларусаў замежжа аб'ядноўваюць ве-

льмі важныя фактары: гэта беларуская культура, мова і дзяржаўнасць. Міністэрства культуры ў рамках сваёй кампетэнцы будзе працягваць і пашыраць, актывізаваць культурнае супрацоўніцтва з беларусамі замежжа, з таварыствам “Бацькаўшчына”. Гэта падыход кіраўніцтва нашай краіны. Зразумела, што кірункі супрацоўніцтва могуць быць разнастайнымі. Гэта падтрымка з боку дзяржавы захавання і развіцця культурнай самабытнасці. Хацеў бы адзначыць, што гэтая праца праводзілася і праводзіцца па сённяшні дзень і Міністэрствам культуры, і Упаўнаважаным па справах рэлігій і нацыянальнасцей у набыцці касцюмаў, інструментаў, кніг, метадычнай дапамогі і г. д. Важным нам падаецца арганізацыя сумесных культурных акцый, што таксама паспрыяе добраму іміджу Беларусі за мяжой. Будзем наладжваць супрацоўніцтва з беларусамі свету ў справе вяртання культурных каштоўнасцей, якія апынуліся за межамі нашай краіны, сумеснага адзначэння памятных дат і падзей, якія звязаны з беларускай гісторыяй за мяжой, гатовы працаваць над адкрыццём бібліятэк беларускай літаратуры, і ў іншых справах. Так, дарчы, у кастрычніку ў Санкт-Пецярбургу і ў Беластоку адбудуцца буйныя культурныя акцыі, арганізатарамі якіх выступаюць беларусы замежжа.

ны форум “Белая вежа”... Шмат якія міжнародныя фестывалі ладзяцца і ў малых гарадах. Згадайма хаця б “Звіняць цымбалы і гармонік” у Паставах або “Залатую пчолю”, якая штогод “прылятае” ў Клімавічы.

— **Фестывальны рух прымушае задумацца яшчэ пра адзін аспект — шоу-бізнес...**

— Наступны накірунак — гэта новыя ініцыятывы і праекты, пашырэнне прыватных ініцыятыў у сферы культуры. Калі мы хочам бачыць будучыню шоу-бізнесу ў Беларусі, нам трэба засяродзіць увагу на неабходнасці развіцця сістэмы прадзюсерства ў нашай краіне. Гэта тое, што будзе найважнейшым фактарам развіцця беларускай эстрады і кінавытворчасці сёння і ў будучым. Вельмі важнай нам падаецца праца з новымі ідэямі, з людзьмі таленавітымі, гатовымі прапанаваць новыя цікавыя культурныя праекты для рэалізацыі іх ва ўстановах культуры нашай краіны — як цэнтральных, так і рэгіянальных. Таму я хацеў бы запрасіць усіх людзей з амбіцыямі прапаноўваць свае ініцыятывы ў сферы культуры. Мы гатовы разглядаць іх як партнёраў і шукаць спосабы рэалізацыі.

— **Як Вы лічыце, ці ўзнікне калінебудзь на Беларусі інстытут мецэнатства?**

можна зайсці на інтэрнет-старонку і пабачыць літаральна ўсе культурныя мерапрыемствы (прынамсі, тыя, якія пройдуць бліжэйшым годам у Беларусі), калі мы можам звярнуць увагу на тое, што адбудзецца ў гэтым месяцы або на бліжэйшым тыдні, выйсці на канкрэтную ўстанову культуры і набыць білет. Выкарыстоўваючы гэтую сістэму, мы, па-першае, вырашаем справу рэкламы, па-другое, забяспечваем большую даступнасць для атрымання паслуг менавіта ў сферы культуры. А трэці элемент — гэта таксама і экспарт культуры. Не трэба будзе нашаму знаёмаму з Масквы альбо з Варшавы прасіць набыць білет на нейкую буйную культурную акцыю ў нашай краіне: гэта проста можна зрабіць праз сетку Інтэрнет, расплаціўшыся электроннай банкаўскай карткай.

— **Дадзеныя інавацыі наўпрост датычацца падтрымкі нацыянальнага мастацтва.**

— Адным з прыярытэтных напрамкаў дзяржаўнай палітыкі з’яўляецца падтрымка нацыянальнага мастацтва, якое надае беларускай культуры адметнасць і самабытнасць. Гэта перш за ўсё падтрымка калектываў і выканаўцаў, якія прадстаўляюць айчынную культуру: Нацыянальны канцэртны аркестр Беларусі, Нацыянальны акадэмічны народны хор імя

шмат талентаў, а ў некаторых аграгарадах ёсць нават свае філармоніі.

— Установы культуры аграгарадоў — тэма асобная і надзвычай важная. Цэнтральныя сядзібы нашых сельскіх гаспадарак цягам апошніх гадоў якасна змянілі не толькі знешняе аблічча, але і змест сацыякультурнай дзейнасці. Рэалізацыя Дзяржаўнай праграмы адраджэння і развіцця сяла актывізавала і рэфармаванне культурнай інфраструктуры рэгіёнаў. Гэтая дзейнасць набыла сістэмнасць, планаваць...

— **Шмат помнікаў гісторыка-культурнай спадчыны стаіць на беларускай зямлі. І вялікая колькасць з іх знаходзяцца менавіта ў рэгіёнах...**

— Сапраўды, гэта вельмі важны накірунак дзейнасці Міністэрства культуры, можна сказаць — найважнейшы з накірункаў. Сёння ў Дзяржаўным спісе гісторыка-культурных каштоўнасцей знаходзіцца каля 4800 культурных аб’ектаў. І вельмі важна падкрэсліць, што, дзякуючы значнай падтрымцы кіраўніцтва краіны, Урада, зроблена і робіцца шмат для рэстаўрацыі аб’ектаў гісторыка-культурнай спадчыны, гісторыка-культурных каштоўнасцей, якія знаходзяцца на нашай зямлі. Сёння адпаведная заканадаўчая база. Сёння пры падтрымцы Міністэрства культуры рэалізуецца спецыяль-

ЯК САМА БЕЛАРУСЬ”

— **Ці з’яўляцца ў перспектыве культурныя цэнтры Беларусі за мяжой?**

— Мы працуем над гэтым. Праўда, тут мы не першыя, і ёсць вельмі добрыя прыклады рэалізацыі падобнага падыходу Расійскай Федэрацыяй, Германіяй, Чэхіяй, Польшчай, Венгрыяй, Аўстрыяй, Францыяй, у тым ліку і новымі дзяржавамі, якія паўсталі пасля распаду Саветаў Саюза, прынамсі, Літвой і Украінай. Культурны цэнтр Беларусі з’явіўся ў Польшчы. Зараз па даручэнні Урада разам з Міністэрствам адукацыі мы працуем над магчымасцю адкрыцця такога Цэнтра культуры і ў Кіеве. Зразумела, што гэтая справа патрабуе значных фінансавых укладанняў. Але трэба шукаць не экстрэмізму, а інтэнсіўныя варыянты рэалізацыі падобных праектаў: калі сродкі выдаткоўваліся б не на ўтрыманне памяшкання і персаналу, а на рэалізацыю канкрэтных культурных і адукацыйных праектаў.

— **Імідж нацыянальнай культуры сярод замежнікаў стварае і цэлае сукавецце фестывалю у рэгіёнах Беларусі...**

— У нас існуе добра развітая сістэма фестывальных мерапрыемстваў, дзякуючы актыўнай папярэдняй дзейнасці Міністэрства культуры, абласных упраўленняў і раённых аддзелаў культуры нашай краіны. Штогод адбываецца 57 разнастайных фестывальных мерапрыемстваў. Яны маюць вялікі попыт у гледачоў, сваё месца на культурнай карце краіны, нават Еўропы і свету, калі мы гаворым, напрыклад, пра “Славянскі базар у Віцебску”. Але важная ісці шляхам надання найважнейшым культурным мерапрыемствам краіны новага аблічча. І, канешне ж, тут мы ў большай ступені гаворым пра “Славянскі базар...” — вельмі важны праект, на яго працуе шмат людзей, якія ўкладваюць сваю душу і сэрца ў арганізацыю фестывалю, што мае сваё гучанне не толькі ў Беларусі, а і ва ўсім свеце. Спадзяёмся, што ўсе разам зможам надаць новы імпульс, прапанаваць новы падыход у арганізацыі “Славянскага базару...” ў наступным годзе.

Геаграфія фестывальнага руху надзвычай шырокая: ён не абмяжоўваецца межамі сталіцы. Зірнуўшы на карту Беларусі, можна пераканацца ў тым, што кожны наш рэгіён мае свой буйны фестываль. Віцебшчына — гэта, вядома “Славянскі базар”, Магілёўшчына — “Залаты шлягер”, Гродзеншчына — яркі і эмацыяна насычаны Фестываль нацыянальных культур, Брэстчына — прадстаўнічы тэатраль-

— Вельмі важная справа, над якой мы пачынаем працаваць, — гэта стварэнне алякунскіх Саветаў пры найбуйнейшых установах культуры рэспублікі. Гэта практыка, якая распаўсюджана ў розных краінах Еўропы, у тым ліку ёй карыстаюцца і нашы расійскія суседзі. Міністэрства культуры падхапіла прапанову мастацкага кіраўніка Купалаўскага тэатра Мікалая Пінігіна і гатова ўключыцца ў гэты працэс.

— **Дарчы, гаварыў Пінігін пра гэта і на ток-шоу “Выбар”...**

— Нам уяўляецца вельмі важным далучыць буйныя банкі, кампаніі, фірмы, прадпрыемствы да ўваходжання ў алякунскія Саветы пры культурных установах, праз якія магла б ажыццяўляцца дапамога ў рэалізацыі новых цікавых праектаў, для новых пастановак, аказвалася хаця б частковае дафінасаванне ў арганізацыі гастрольнай дзейнасці калектываў. Салідны бізнес патрабуе саліднай рэкламы. Мецэнатства ў сферы культуры — гэта салідная рэклама.

Хацеў бы праз старонкі газеты прапанаваць гарадскім і раённым аддзелам культуры магчымую сумесную рэалізацыю наступнага праекта: “Культурная сталіца Беларусі”...

— **Калі ласка, падрабязней пра гэтую сацыяльна значную для рэспублікі акцыю...**

— Так, сапраўды, як і ў іншых краінах свету, большасць культурных падзей адбываецца ў нас у сталіцы. І зразумела, што нашай культурнай сталіцай з’яўляецца горад Мінск — па праве і заслужана. Але вельмі важна, аб чым мы гаварылі, дайсці да кожнага чалавека, да кожнага рэгіёна. Таму прапануем кожны год акрэсліваць адзін з гарадоў або раёнаў рэспублікі, які станавіўся б чарговай культурнай сталіцай Беларусі. Падпісваючы разам з Міністэрствам культуры праграму мерапрыемстваў, мы маглі б паказаць менавіта багацце нашай беларускай культуры, маглі б прапанаваць гастролі, выступленні вядучых нацыянальных калектываў на сцэнах гэтага раённага цэнтра або горада, выстаўкі Нацыянальнага мастацкага музея або іншых музеяў краіны. Наступная тэхнічная ініцыятыва звязана з рэалізацыяй праекта “Электронны білет”.

— **Гэтая ініцыятыва, мяркуючы па ўсім, уваходзіць у спектр камп’ютэрызацыі ўстаноў культуры?**

— Яна складаецца з некалькіх частак. Таксама гэта практыка, якой ужо карыстаюцца розныя краіны свету. Перадусім, магчымасць рэкламы: калі

Г.Цітовіча, Нацыянальны акадэмічны народны аркестр імя І.Жыновіча, нацыянальныя тэатры — тэатр імя Янкі Купалы, тэатр імя Якуба Коласа і іншыя. Гэта таксама падтрымка народных і аматарскіх выканаўцаў і калектываў.

Неабходна далейшая падтрымка беларускай драматургіі, стварэнне праз ажыццяўленне дзяржаўнага заказу новага беларускага рэпертуару — як у канцэртных арганізацыях, так і музычных тэатрах (Тэатр оперы і балета, Музычны тэатр).

Прадоўжыцца падтрымка творчых праектаў (фестывалю, выставак, канцэртаў і інш.), накіраваных на развіццё і папулярызаванне беларускага мастацтва: Нацыянальны фестываль беларускай песні і пазіі, фестывалі М.Фінберга ў малых гарадах Беларусі, фестывалі народнай музыкі, выстаўкі народных промыслаў і рамёстваў і г.д.

Нельга не адзначыць і працу над праграмай манументальнай гістарычнай прапаганды на перыяд да 2012 года, якая ўключае прапановы аб увекавечанні ў г. Мінску і рэгіёнах краіны сродкамі манументальнага мастацтва (мемарыяльныя знакі і дошкі, помнікі, мемарыяльныя ансамблі і г.д.) выдатных асоб беларускай зямлі і найбольш значных гістарычных падзей, якія адбываліся на тэрыторыі Беларусі. Гаворка вядзецца, прыкладна, пра 100 аб’ектаў мастацтва.

— **Гэтая праца важная і ў кантэксце падтрымкі маладых талентаў...**

— Гэта тая справа, якой з боку Прэзідэнта краіны надаецца прыярытэтнае значэнне. З 2005 года дзейнічае спецыяльны фонд Прэзідэнта краіны па падтрымцы таленавітай моладзі. З гэтага часу яго лаўрэатамі сталі 175 юных талентаў, а таксама 190 калектываў мастацкай творчасці. Укладваючы энергію, рэсурсы ў моладзь, мы працуем на будучыню культуры Беларусі. Напрыканцы бягучага года і ў 2010-м мы плануем распачаць і правесці сумесна з упраўленнямі культуры аблвыканкамаў пры падтрымцы Белтэлерадыёкампаніі акцыю пад умоўнай назвай “Зорка ўзыйшла над Беларуссю”. Конкурс прадугледжвае тры этапы. Мэта — выяўленне маладых талентаў у наступных намінацыях: “Эстрада”, “Народныя спевы”, “Аўтарская песня”, “Размоўны жанр”, “Сучасны танец”, “Жывапіс”, “Скульптура”, “Дызайн”, “Рэжысура”, “Фатаграфія” і г.д.

— **Безумоўна, гэтая акцыя пройдзе і праз рэгіёны Беларусі, дзе**

ны раздзел інвестыцыйнай праграмы, які прадугледжвае рэстаўрацыю і будаўніцтва 13 аб’ектаў. Сярод аб’ектаў, якія ўваходзяць у Спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей, варта адзначыць такія, як палацава-паркавы ансамбль у Нясвіжы, замкавы комплекс у Міры, Успенскі манастыр у Мціслаўскім раёне, комплекс былога калегіума езуітаў у вёсцы Юравічы Калінкавіцкага раёна і іншых.

Што трэба ўдасканаліць? Па-першае, нам падаецца вельмі важным узмацніць навукова-метадычны нагляд за рэстаўрацыяй помнікаў архітэктуры Беларусі. Вельмі важна палепшыць узалемадзясненне на ўзроўні “заказчык — навуковы кіраўнік — выканаўца”. Не можа быць такой сітуацыі, калі аднаасобна вырашаюцца навуковыя пытанні рэстаўрацыі таго ці іншага аб’екта. Па-другое, павінна быць узмацнена, і адпаведнае даручэнне дадзена, праца Навукова-метадычнай рады па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны пры Міністэрстве культуры. Гэта менавіта той эфектыўны інструмент і механізм, які павінен выкарыстоўвацца пры прыняцці найбольш важных рашэнняў, звязаных з рэстаўрацыяй аб’ектаў гісторыка-культурнай спадчыны. Трэцяе. Трэба пашырыць удзел грамадскасці ў прапрацоўцы пытанняў, датычных спадчыны праз Грамадскі назіральны савет пры Міністэрстве культуры па пытаннях аховы гісторыка-культурнай спадчыны, які створаны ў 2008 годзе. Шмат аб’ектаў на сённяшні дзень, якія належача да нашай спадчыны, застаюцца па-за фінансавай падтрымкай, але не па-за ўвагай дзяржавы. Зрухі ў гэтай сферы — значныя.

— **Хацелася б даведацца, ці атрымаецца такую падтрымку нашы брэндавыя замкі, дзе крэатыўна падкаваныя супрацоўнікі ўстаноў культуры мяркуюць ладзіць, у прыватнасці, Фестываль прывідаў, каб “заманіць” турыстаў?..**

— І на наступны год плануецца выдаткаваць сродкі менавіта на рэстаўрацыю помнікаў як з рэспубліканскага бюджэту, так і з мясцовых бюджэтаў абласцей. У якасці дадатковай ініцыятывы на сённяшні дзень мы прапрацоўваем магчымасць выкарыстання сродкаў грашовай латарэі “Скарбніца”, заснаванай камітэтам з’яўляецца Міністэрства культуры. Нам разам важна акрэсліць адзін з помнікаў гісторыі і культуры Беларусі, які мае найважнейшае значэнне для нашай культурнай спадчыны, і акумуляуючы сродкі праз латарэю “Скарбніца”, скіраваць іх мэтанакіравана на рэканструкцыю аднаго з гэтых аб’ектаў. На сённяшні дзень мы разглядаем тры

магчымыя варыянты: гэта Навагрудскі, Гальшанскі і Крэўскі замкі. Спадзяюся, што бліжэйшым часам мы зможам разам з кіраўніцтвам Гродзенскай вобласці, грамадскасцю акрэсліць той аб’ект, на які належыць скіраваць гэтыя сродкі. Зразумела, што гэта не будуць буйныя ўкладанні, але варта пачынаць, бо гэтая справа не можа чакаць.

— **Назвы нашых самых адметных замкаў цесна звязаны з фаміліямі...**

— Супрацоўніцтва з прадстаўнікамі фамілій, якія пражывалі на тэрыторыі Беларусі, мы лічым вельмі важным і плануем наладзіць сумесную працу з Міністэрствам замежных спраў краіны па ўзаемадзясненні з прадстаўнікамі славетных родаў. Перадусім, на нашу думку, яно можа быць скіравана на ўдзел у пошуках тых каштоўнасцей, якія трапілі за мяжу. Удзел фамілій у падрыхтоўцы інфармацыйных матэрыялаў нашай сумеснай спадчыны, садзейнічанне вяртанню каштоўнасцей, падрыхтоўка копіі матэрыялаў, якія знаходзяцца за мяжой, удзел у музеафікацыі тых гісторыка-культурных аб’ектаў, чыя рэстаўрацыя ўжо завяршаецца. Стварэнне з іх удзелам алякунскіх Саветаў пры адпаведных установах культуры. У якасці прыкладу можна было б прывесці супрацоўніцтва з родам Радзівілаў. Як вядома, прадстаўнікі роду Радзівілаў ужо перадалі ў Нясвіжскі замак дзве арыгінальныя гравюры XVI стагоддзя, якія былі спецыяльна набыты ў Германіі, 162 копіі гравюр з прыватнага архіва. Цяпер атрыманы ліст ад Мацея Радзівіла аб тым, што ён даў замову на выкананне копіі іконы Божай Маці з палацавай капліцы ў Нясвіжы. Яна бліжэйшым часам таксама будзе перададзена беларускаму боку. Мы плануем у рамках міжнароднай канферэнцыі ў Нясвіжы 20 кастрычніка ажыццявіць урачыстую перадачу гэтых прадметаў. Спадзяёмся, падобнае супрацоўніцтва будзе пашыраным і на прадстаўнікоў іншых славетных фамілій, якія пражывалі ў нашай краіне: гэта Вішнявецкія, Раманавы, Ваньковічы, Міцкевічы, Валовічы, Рэйтаны, Абуховічы, Агінскія, Тышкевічы, Цыханавецкія і іншыя. Зразумела, што розныя прадстаўнікі згаданых фамілій прыязджалі ўжо на Беларусь. Нам падаецца важным больш канкрэтызаваць згаданую працу, надаць ёй больш канкрэтнае вымярэнне.

— **Наступнае пытанне — пра “найважнейшае з мастацтваў”...**

— Зразумела, што гэта адзін з галоўных накірункаў дзейнасці Міністэрства культуры, адна з вельмі важных сфер грамадскага жыцця. Як вядома, мы наведваем кінатэатры, глядзім фільмы па тэлебачанні практычна штодня. Таму гэтая сфера, бясспрэчна, патрабуе вялікай увагі з боку дзяржавы. Такая ўвага на працягу апошніх гадоў аказваецца, і даволі значная. Дзякуючы рашэнням кіраўніцтва краіны адноўлены сістэмы працэс кінавытворчасці на кінастудыі “Беларусьфільм”. Гэта намаганні, зразумела, і ўсяго калектыву славетнай кінастудыі. Сёлета беларускае кіно адзначае сваё 85-годдзе. І сапраўды, мы можам ганарыцца тым, што зроблена было за мінулыя гады, што зроблена ў апошні. Але зразумела, што кінавытворчасць і сфера кіно ў свеце не стаяць на адным месцы. Наспеў час надаць новы імпульс для кінавытворчасці краіны. Вельмі важна сёння здымаць запатрабаванае мастацкае кіно. Што маю на ўвазе? Перадусім, мы павінны ўлічваць два галоўныя фактары. Першы: кіно, якое мы здымаем, павінна адпавядаць інтарэсам краіны. Другі фактар: яно павінна прыносіць эканамічны эффект. Гэта ў ідэале.

Увогуле ж, фінансаванне кінавытворчасці можа адбывацца праз сродкі дзяржаўнага бюджэту, праз сумесную кінавытворчасць або з прыватным укладаннем. На жаль, на сённяшні дзень мы канстатуем: функцыянуюць толькі два згаданыя падыходы пры фінансаванні айчынай кінавытворчасці. І калі мы гаворым аб сумесных кінапраектах з нашымі партнёрамі ў Расіі ці іншых краінах, тут усё ж такі галоўны фактар — эканамічны: ці будзем мы мець эканамічны эффект у выглядзе вяртання тых сродкаў, якія мы ўкладваем у сумесную кінавытворчасць? І, зразумела, аддаючы не апошняе ролю таму, якога зместу мы здымаем кіно і якой якасці. Калі ж мы гаворым

"Празрыстая і чыстая, як сама Беларусь"

Інтэрв'ю Міністра культуры Рэспублікі Беларусь Паўла Латушкі газеце "Культура"

(Заканчэнне. Пачатак на с. 2 — 3.)

пра кіно, фінансуемае з дзяржаўнага бюджэта, то, перадусім, павінны глядзець на тэматыку, на запатрабаванасць, на адпаведнасць інтарэсам Беларусі таго кіно, якое здымаем.

— **Беларускае грамадства адчувае сапраўдны голад на тэму гісторыі нашых далёкіх прашчурраў. Ці народзіцца такі кінапраект?**

— Наспеў час, калі мы павінны больш уважліва паглядзець на патрэбу ў здымках нацыянальнага кіно, якое павінна быць прысвечана нашай гісторыі, культуры. Дзіўнай рэччу з'яўляецца тое, што да гэтай пары не зняты фільм, прысвечаны, напрыклад, класіку беларускай літаратуры, першаму народнаму паэту Янку Купалу. Упэўнены, што калі б мы знялі тэлевізійную мастацкую карціну, прысвечаную гэтай слаўтай Асобе, то большасць беларусаў з зацікаўленнем паглядзелі б яго і нават у беларускамоўнай версіі. Падаецца, што нацыянальнае кіно можа мець сэнс і з пункта гледжання попыту ў глядача, і з пункта гледжання эканамічнага. Калі зняць, напрыклад, "Белыя Росы-2" ці "Бураціна-2", упэўнены, што гэтыя фільмы былі б запатрабаваны ў глядача, а таксама прынеслі б эканамічны эффект. Сёння падаецца больш важным здымаць больш станоўчых, пазітыўных стужак. Канешне, тут меркаванняў і думак можа быць шмат. Дыскусія, на маю думку, вельмі важная, напэўна, яна прывядзе нас разам з кінастудыяй, з кінасцэнарыстамі, творцамі, рэжысёрамі да выніку, які запатрабаваны сённяшнім часам.

Дадатковым важным кампанентам для забеспячэння добрага выніку з'яўляецца справа завяршэння рэканструкцыі "Беларусьфільма" для павышэння эфектыўнасці працы.

— **Адбылася Ваша прэс-канферэнцыя з нагоды Дня работнікаў культуры. На Вашу думку, наколькі ўважліва да нацыянальнай культуры айчынына прэса?**

— Сапраўды, для ўспрыняцця культуры, для рэалізацыі розных акцый і мерапрыемстваў вельмі важнай з'яўляецца роля сродкаў масавай інфармацыі з пункта гледжання рэальнай аб'ектыўнай інфармацыі аб тым, што адбываецца ў сферы культуры краіны. Я хацеў бы выказаць удзячнасць усім тым, хто дзеля гэтага працуе: гэта і рэспубліканскія, і рэгіянальныя СМІ, гэта, зразумела, газета "Культура" і часопіс "Мастацтва", штотыднёвік "Літаратура і мастацтва" і іншыя шматлікі выданні. Лічу вельмі важным максімальнае актыўнае супрацоўніцтва са сродкамі масавай інфармацыі краіны ў распаўсюджванні інфармацыі аб культуры, аб тым, што робіцца ў гэтай сферы. Важная інфармацыйная падтрымка як электронных, так і друкаваных СМІ. Мы прапануем нашым тэлеканалам, друкаваным СМІ розныя сумесныя

У зале Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета 8 кастрычніка ўшаноўвалі лепшых работнікаў культуры Беларусі.

праекты як у галіне беларускай эстрады, опернага і класічнага мастацтва, так і ў арганізацыі іншых цікавых культурных акцый.

— **А якія патрабаванні Вы прад'яўляеце да сённяшняга апарата Міністэрства культуры?**

— Калектыв Міністэрства культуры заслугоўвае слоў падзякі за тую працу, якая праводзілася і праводзіцца для сістэмнай арганізацыі сферы культуры краіны. Тут працуюць таленавітыя, адданыя справе людзі. Але зразумела і тое, што час патрабуе большай эфектыўнасці ў нашай працы, большай самааддачы, наватарства, калі хочаце, крэатыўнасці, погляду ў будучыню пры рэалізацыі тых задач, якія сёння стаяць перад нашай сферай. Лічу вельмі важнай узмацніць упраўленні, якія адказваюць за сферу культуры і мастацтва. Час вымагае павысіць эфектыўнасць узаемадзеяння Міністэрства культуры з абласнымі ўпраўленнямі галіны, бо вельмі важную ролю ў арганізацыі культурнай работы ў краіне адыгрываюць менавіта абласныя ўпраўленні, раённыя аддзелы, і вельмі цеснае ўзаемадзеянне з'яўляецца для нас прыярытэтным. Гэта не значыць, што яно не існуе ці не існавала. Але азначае тое, што мы павінны працаваць больш эфектыўна, шукаць больш сумесных праектаў і іх рэалізоўваць.

— **Такім чынам, рэзюмуючы тое, што прагучала з вуснаў Міністра, выведзіце формулу, якая акрэслівае вышэйсказанае Вамі...**

— Забяспечваць даступнасць культуры кожнаму. Культура — гэта імідж краіны. Падтрымка нацыянальнага мастацтва. Пашыраць новыя праекты і ініцыятывы, у тым ліку — прыватныя. Падтрымліваць маладыя таленты. Захоўваць гістарычную і культурную спадчыну. Мы можам ганарыцца сваёй культурай, яе спадчынай і каштоўнасцямі, тымі гістарычнымі асобамі, якія ўнеслі вельмі значны ўклад у развіццё нашай духоўнай ментальнасці. Можам ганарыцца тым, што зроблена, і з аптымізмам глядзець у будучае беларускай нацыянальнай культуры. Але на аптымізм усім нам разам трэба працаваць. Каб наша культура гучала ў свеце на беларускай і на многіх мовах.

Дастаеўскі сказаў, што нацыянальная культура — гэта спалучэнне агульначалавечага і нацыянальнага. Дык вось менавіта наша нацыянальная культура праз Багдановіча, Караткевіча, Еўфрасінню Полацкую, Сімяона Полацкага, Купалу і Коласа, Кірылу Тураўскага, праз усю нашу спадчыну, помнікі нашай гісторыі, з'яўляецца часткай менавіта гэтай агульначалавечай, агульнаеўрапейскай, сусветнай культурнай прасторы.

— **Дзякуй, Павел Паўлавіч, за размову і са святам!**

Гутарыла Людміла КРУШЫНСКАЯ

Паважаныя работнікі культуры!

Сардэчна віншваем вас з прафесійным святам — Днём работнікаў культуры.

Вы захоўваеце галоўнае, дзякуючы чаму жыве і развіваецца грамадства, — культурную традыцыю, пераемнасць ведаў.

Беларуская культура самабытная і багатая, і, каб мы і нашы нашчадкі ганарыліся сваёй краінай і яе культурнай спадчынай, менавіта на вас ускладаюцца вялікія спадзяванні па захаванні і прымнажэнні нацыянальнага багацця нашай роднай Беларусі.

Клопат аб работніках культуры і мастацтва з боку дзяржавы па стварэнні спрыяльных побытавых і жыллёвых умоў відавочны.

МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

ЗАГАД 28.09.2009 № 74-у

Аб узнагароджанні нагрудным знакам Міністэрства культуры "За ўклад у развіццё культуры Беларусі"

УЗНАГАРОДЗІЦЬ:

нагрудным знакам Міністэрства культуры "За ўклад у развіццё культуры Беларусі" за шматгадовую плённую працу, значны ўклад у справу адраджэння і захавання культуры Беларусі і ў сувязі са святкаваннем Дня работнікаў культуры:

БАБУСЕНКА Галіну Дзмітрыеўну — вучонага сакратара ўстановы "Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны";

ВАРАБ'ЁВУ Ірыну Аляксандраўну — выкладчыка харавых дысцыплін дзіцячай музычнай школы № 9 г. Мінска;

ГАРБУНОВА Міхаіла Пракопавіча — ды-

Мы з задавальненнем зазначаем, што штогадова ў нашай краіне ўзводзяцца ўстановы культуры і мастацтва, рэстаўруюцца помнікі гісторыі і культуры, будуюцца сучаснае жыллё для работнікаў сацыяльнай сферы.

Прафсаюзныя арганізацыі і камітэты актыўна працуюць па абароне правоў і законных інтарэсаў членаў прафсаюза, ахоўе працы, арганізацыі спартыўных і культурна-масавых мерапрыемстваў.

Галіновы прафсаюз будзе прыкладаць усе намаганні, каб ваша праца была годна ацэнена і вы заўсёды адчувалі падтрымку з нашага боку.

Мы ўпэўнены, што з уласцівай вам энергіяй, творчым патэнцыялам і прафесіяналізмам можна дабіцца вельмі многага.

Віншваем усіх работнікаў культуры з гэтым цудоўным святам. Жадаем моцнага здароўя, дабрабыту, шчасця і поспехаў у вашай працы на карысць Беларусі.

М.М. ШАЙЦОЎ,
старшыня ЦК Беларускага прафсаюза работнікаў культуры

КАРПУКОВІЧ Таццяну Паўлаўну — загадчыка аддзела бібліятэчнага маркетынгу цэнтральнай бібліятэкі Лунінецкай раённай цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы Брэсцкай вобласці;

КЛІМАШОНКА Аляксандра Фёдаравіча — начальніка ўчастка рэстаўрацыйна-будавнічага рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства "Мінскрэстаўрацыя";

ЦІМАШЭНКА Людмілу Мікалаеўну — дырэктара здымачнай групы вышэйшай катэгорыі студыі ігравых фільмаў рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства "Нацыянальная кінастудыя "Беларусьфільм";

ШАМЕТАВЕЦ Таццяну Рамуальдаўну — загадчыка трупы балета дзяржаўнай тэатральна-відовішчнай установы "Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета Рэспублікі Беларусь".

Міністр П.П. ЛАТУШКА

МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

ЗАГАД 28.09.2009 № 75-у

Аб узнагароджанні Ганаровай граматай, Граматай Міністэрства культуры і аб'яўленні Падзякі Міністра

УЗНАГАРОДЗІЦЬ:

За шматгадовую плённую працу, значны ўклад у справу адраджэння і захавання культуры Беларусі і ў сувязі са святкаваннем Дня работнікаў культуры

1. Ганаровай граматай Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь:

БЯРОЗКІНУ Лідзію Уладзіміраўну — прарэктара па вучэбнай рабоце ўстановы адукацыі "Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў";

ДЫДАЛЕВУ Марыну Міраславаўну — хормайстра народнага хору ветэранаў вайны, працы і Узброеных Сіл дзяржаўнай установы "Гарадскі цэнтр культуры" г. Гомеля;

КАНДРАЦЕНКА Алену Віктараўну — загадчыка чытальнага залы Цэнтральнай гарадской бібліятэкі імя К.Маркса г. Магілёва;

КУРОЎСКАГА Леаніда Сцяпанавіча — начальніка аддзела культуры Драгічынскага раённага выканаўчага камітэта Брэсцкай вобласці;

ЛІСЦЕЎСКІЮ Маргарыту Валер'еўну — выкладчыка харавых дысцыплін, кіраўніка народнага акадэмічнага хору ўстановы адукацыі "Гомельскі дзяржаўны каледж мастацтваў імя Н.Ф. Сакалоўскага";

ЛЯЙКО Юрыя Аляксандравіча — дырэктара ўстановы адукацыі "Мінскі дзяржаўны каледж мастацтваў";

САРОКА Леакадзію Іосіфаўну — старшага касіра дзяржаўнай установы "Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы";

СІДАРЦАВУ Людмілу Антонаўну — дырэктара Іванаўскай цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы Брэсцкай вобласці;

СКАРЫНКА Галіну Васільеўну — галоўнага захавальніка фондаў установы "Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны";

СПЕСАРУК Тамару Адамаўну — старшага навуковага супрацоўніка Брэсцкага абласнога краязнаўчага музея;

СТАЦЭНКА Святлану Адамаўну — мастацкага кіраўніка Нацыянальнага цэнтра музычнага мастацтва імя У.Мулявіна дзяржаўнай установы "Беларускі дзяржаўны ансамбль "Песняры";

СВІЦЕЦКІЮ Ніну Андрэеўну — галоўнага спецыяліста ўпраўлення культуры Віцебскага абласнога выканаўчага камітэта;

ХМЯЛЬНІЦКІЮ Людмілу Уладзіміраўну — дырэктара ўстановы культуры "Музей Марка Шагала ў Віцебску";

ЧАРНОВА Сяргея Іванавіча — намесніка дырэктара па інфарматызацыі і тэхналагічным развіццях дзяржаўнай установы "Нацыянальная бібліятэка Беларусі";

ЧЭПЕЛЕВА Віктара Іосіфавіча — дыр-

рэктара дзіцячай мастацкай школы аддзела культуры Крывяўскага раённага выканаўчага камітэта Магілёўскай вобласці;

ДЖУМАНТАЕВУ Тамару Аляксандраўну — намесніка дырэктара па навуковай рабоце навукова-даследчай і асветніцкай установы культуры "Нацыянальны Полацкі гісторыка-культурны музей-запаведнік";

ЖУК Надзею Віктараўну — начальніка аддзела культуры Кобрынскага раённага выканаўчага камітэта Брэсцкай вобласці;

ІВАШЧАНКА Святлану Іванаўну — загадчыка аддзела бібліятэчнага абслугоўвання дзяржаўнай установы "Нацыянальная бібліятэка Беларусі";

тара — мастацкага кіраўніка дзяржаўнай установы "Гомельскі гарадскі маладзёжны тэатр";

ШУГАНАВУ Антаніну Анатольеўну — дырэктара дзіцячай мастацкай школы № 3 г. Мінска.

2. Граматай Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь:

АЛЕЙНІК Марыну Георгіеўну — загадчыка навукова-даследчага аддзела бібліятэчнасцва дзяржаўнай установы "Нацыянальная бібліятэка Беларусі";

АНЦІМОНАВУ Наталлю Леанідаўну — дырэктара Полацкай дзіцячай мастацкай школы Віцебскай вобласці;

БАРАНOK Святлану Аляксандраўну — намесніка начальніка ўпраўлення культуры Мінскага абласнога выканаўчага камітэта;

ГРУДЗІНАВУ Марыну Уладзіміраўну — загадчыка аддзялення ўстановы адукацыі "Магілёўскі дзяржаўны каледж мастацтваў";

ДЗІДЗІЧЭНКА Ірыну Дзяснісаўну — асістэнтка балетмайстра дзяржаўнай тэатральна-відовішчнай установы "Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета Рэспублікі Беларусь";

ДРАГАН Алу Уладзіміраўну — загадчыка аддзела бібліятэчнага маркетынгу Бярозаўскай цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы Брэсцкай вобласці;

ДУБЯГВУ Сяргея Анатольевіча — дырэктара Вілейскага раённага дома рамёстваў Мінскай вобласці;

ДУСЕНКА Зорыю Пятроўну — дырэктара ўстановы адукацыі "Беларускі дзяржаўны харэаграфічны каледж";

КАНАШУК Наталлю Іванаўну — загадчыка аддзела абслугоўвання Цэнтральнай бібліятэкі імя Янкі Купалы дзяржаўнай установы "Цэнтралізаваная сістэма дзяржаўных публічных бібліятэк г. Мінска";

КУЗНЯЦОВА Барыса Рыгоравіча — рэжысёра ўзорнай цыркавай студыі "Арэна" Цэнтра культуры і цыркавага мастацтва "Арэна" аддзела культуры Мазырскага раённага выканаўчага камітэта Гомельскай вобласці;

КУШАЛЬ Гафіру Васільеўну — загадчыка аддзела навукова-экспазіцыйнай і выставачай работы ўстановы "Дзяржаўны літаратурны музей Янкі Купалы";

ЛАСКОВІЧ Жанну Васільеўну — выкладчыка па класе фартэпіяна Брэсцкай дзіцячай музычнай школы № 1;

ЛОЙКВУ Аляксандра Часлававіча — начальніка ўпраўлення культуры Гродзенскага абласнога выканаўчага камітэта;

ОКАРАКАВУ Тамару Антонаўну — выкладчыка ўстановы адукацыі "Гродзенскі дзяржаўны каледж мастацтваў";

СІКОРСКАГА Андрэя Яраслававіча — вядучага майстра сцэны канцэртна-гастрольнага аддзела ўстановы "Беларуская дзяржаўная ардына Працоўнага Чырвонага Сцяга філармонія";

ШАУЧУК Ірыну Іванаўну — кіраўніка народнага хору ветэранаў вайны і працы "Спадчына" ўстановы культуры "Горацкі раённы цэнтр культуры" Магілёўскай вобласці.

3. Аб'явіць Падзяку Міністра культуры Рэспублікі Беларусь за добрасумленную працу, асабісты ўклад у справу адраджэння і захавання культуры Беларусі і ў сувязі са святкаваннем Дня работнікаў культуры:

АРЛЯНСКАМУ Уладзіславу Сцяпанавічу — выкладчыку па класе духавых інструментаў установы адукацыі "Мінскае дзяржаўнае музычнае вучылішча імя М.І. Глінкі";

БЯЛЯЕВУ Генадзію Мікалаевічу — дырэктару адкрытага акцыянернага таварыства "Віцебск-Белпрамкультура";

ДРАКО Ірыне Міхайлаўне — дырэктару здымачных груп рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства "Беларускі відэацэнтр";

ЗІНОЎЕВУ Мікалаю Васільеўну — выкладчыку па класе баяна Жабінкаўскай дзіцячай школы мастацтваў Брэсцкай вобласці;

КАЗАКОВУ Уладзіміру Нахімавічу — дырэктару філіяла "Брэстрэстаўрацыяпраект" адкрытага акцыянернага таварыства "Брэстрэстаўрацыя";

КАЗЛОВІЧ Галіне Аляксандраўне — дырэктару Мінскай раённай цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы;

КЛІМОВІЧ Алене Віктараўне — галоўнаму спецыялісту аддзела культурна-асветных устаноў, народнай творчасці і навуковых устаноў ўпраўлення культуры Гродзенскага абласнога выканаўчага камітэта;

ЛІУШЫЦВУ Барысу Леанідавічу — дырэктару Нацыянальнага акадэмічнага народнага аркестра Рэспублікі Беларусь імя І.Жыновіча ўстановы "Беларуская дзяржаўная ардына Працоўнага Чырвонага Сцяга філармонія";

САЛО Алене Аляксееўне — артысту-вакалісту (салісту) вышэйшай катэгорыі дзяржаўнай тэатральна-відовішчнай установы "Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета Рэспублікі Беларусь";

САМАРУКАВАЙ Ганне Іванаўне — дырэктару Аршанскага гарадской цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы Віцебскай вобласці;

СПІЖ Зой Міхайлаўне — дырэктару Калаціцкага сельскага дома культуры аддзела культуры Плуцкага раённага выканаўчага камітэта Магілёўскай вобласці;

СТЭЛЬМАХ Зінаіда Яўгенаўне — кіраўніку народнага фальклорнага гурта Ахонаўскага сельскага клуба-бібліятэкі Дзятлаўскага раёна Гродзенскай вобласці;

ЦІХАНОВІЧ Святлане Яўгенаўне — кінамеханіку першай катэгорыі вытворчага комплексу "Тонстудыя" рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства "Нацыянальная кінастудыя "Беларусьфільм".

Міністр П.П. ЛАТУШКА

Ці ведае, а дакладней, ці зможа, пры жаданні, даведацца замежнік пра такі брэндавы ўзор нашага мастацтва, як сліцкія паясы, рэнесансныя творы жывапісу, што знаходзяцца ў калекцыях айчынных музеяў? Адказ, здавалася б, просты: варта толькі наведаць Беларусь і ўбачыць усё на ўласныя вочы. А вось гэта ўжо і не зусім проста: як-нікак, аддзяляюць нас тысячы кіламетраў. Дый перш чым прыехаць у незнаёмую краіну, хочацца віртуальна пазнаёміцца з яе скарбамі. Сёння ва ўсім свеце назіраецца тэндэнцыя да стварэння агульнанацыянальных баз даных музейных прадметаў з адпаведным прадстаўленнем іх у Інтэрнеце, што дазваляе віртуальна і вельмі танна “падарожнічаць” па лепшых мастацкіх галерэях ды музеях.

Да стаць шэдэўры з запаснікаў. Пакуль — віртуальна

Якія ж напрацоўкі ў гэтай галіне ў нашай краіне?

Найперш, можна прыгадаць мультымедыйныя выданні з серыі “Культура Беларусі. Лепшыя старонкі”, у тым ліку “Беларускі ікананіс”, “Архітэктура і пейзаж Беларусі”, “Традыцыйны беларускі касцюм”, “100 рарытэтаў з музеяў Беларусі”, каталог “Ювелірная пластыка старажытнага Бярэсця IX — XV стагоддзяў” ды шэраг іншых. Аднак гэта — толькі першыя спробы...

Стандарт павінен быць адзін

Цяпер распачынаецца праца па стварэнні больш глабальнага праекта — Дзяржаўнага каталога музейных каштоўнасцей, прадугледжанага Законам “Аб музеях і музейным фондзе” і “Палажэннем аб музейным фондзе”. Дзейнасць каардынуецца калектывам у складзе ўсяго трох чалавек на базе Нацыянальнага гістарычна-

га музея пад кіраўніцтвам намесніка дырэктара ўстановы Вольгі Мірончык.

Як адзначыў намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Віктар Кураш у гутарцы з карэспандэнтам “К”, на першым этапе ў каталог увайдзюць найбольш каштоўныя, знакавыя для краіны музейныя прадметы, што створаць своеасабліваю аснову праекта. Сярод яго найпершых задач вылучаецца выдзяленне цэнтралізаванага ўліку музейных калекцый, кантроль за станам музейных фондаў, ідэнтыфікацыя і папулярывацыя нацыянальных каштоўнасцей нашай Айчыны.

Яшчэ на пачатковым этапе ў распрацоўшчыкаў праекта з’явілася праблема стварэння уніфікаванай дакументацыі і стандартызацыі апісання музейных прадметаў. Таму, на думку намесніка міністра, першасная задача на сённяшні дзень у гэтай важнай справе — якраз у стварэнні уніфікаваных слоўнікаў для музейных супрацоўнікаў, што дапаможа ва ўключэнні скарбаў у Дзяржаўны каталог.

Да таго ж, нельга не пагадзіцца з кіраўніком праекта Вольгай Мірончык, што Дзяржкаталог паспрыяе пашырэнню прафесійнага абмену ў музейнай сферы. Не выпадкова на сайце Каталога мяркуецца змяшчаць метадычкі, практычныя кансультацыі, будуць там разглядацца і найбольш актуальныя пытанні дзейнасці музеяў. Цягам года інтэнсіўна выдзецца распрацоўка метадычкі Дзяржаўнага каталога, ствара-

ва ў тым, што стварэнне падобнага зводу — гэта своеасаблівае рэвізія ўсіх музейных фондаў краіны з адпаведным выяўленнем нястачы (якая, часцей за ўсё, выклікана, хутчэй, не крадзяжамі, колькі стратамі ад уздзеяння на прадметы часу ды ўмоў захоўвання). Затое пасля рэалізацыі праекта значна лягчэй можна будзе прасочваць за захаваннем як асобнага прадмета, так і цэлых калекцый.

шчыкамі ў рэгіёнах. Аднак напрошваецца пытанне: ці ва ўсіх умовах ёсць спецыялісты, падрыхтаваныя для рэалізацыі праекта на лакальным узроўні? Па ідэі, адзначае Вольга Мірончык, адказны за апісанне прадметаў і ўвядзенне ў базу даных галоўны захавальнік — абавязковая штатная адзінка нават у самых малых музеях. Іншая справа: нядаўна высветлілася, што 86 дзяржаўных музеяў краіны не маюць магчымасці карыстацца Інтэрнетам. Пра якую перадачу інфармацыі на сервер тады можа ісці гаворка? У той жа час, выхад заўсёды магчыма знайсці. Галоўнае ў гэтай унікальнай справе — падтрымка. Менавіта з такой прычыны, паведамляе Вольга Уладзіміраўна, на ўзроўні Міністэрства культуры створана Рада галоўных захавальнікаў фондаў абласных і рэспубліканскіх музеяў, куды ўвайшлі 30 чалавек. Яны, у сваю чаргу, прадстаўляюць інфармацыю пра стварэнне Дзяржаўнага каталога супрацоўнікам у рэгіёнах.

Тым не менш, можна казаць ужо і пра некаторыя дасягненні. Возьмем, да прыкладу, Вілейскі краязнаўчы музей. У ім, па словах дырэктара ўстановы Сяргея Ганчара, за два гады з 22 тысяч музейных прадметаў з дапамогай праграмы “Музей-4” ужо апісана 13 тысяч. А з гэтай больш якаснага захавання штодня ўведзеная інфармацыя капіруецца на кампакт-дыскі. Лідэрамі ж у гэтым плане з’яўляюцца Нацыянальны мастацкі музей і Дзяржаўны музей гісторыі тэатральнай і музычнай культуры Рэспублікі Беларусь, якія практычна завяршылі працу над стварэннем сваіх баз даных.

У тэставым рэжыме

На які перыяд разлічана праграма? У Расіі з 1996 года выдзецца аналагічная праца. На 2007 год было ўведзена толькі 13 працэнтаў. Там запланавана да 2030 года завяршыць працу. У нас, калі ўсё атрымаецца, у планах пазначаны 2015 — 2016 гг. У той жа час, паводле даных расійскіх калег, на апісанне аднаго прадмета электроннага каталога навуковаму супрацоўніку патрабуецца 20 — 30 хвілін. Музейны ж фонд Беларусі складае больш за тры мільёны прадметаў.

Думаецца, каб справіцца з такім аб’ёмам працы, спатрэбіцца і дапамога валанцёраў, у тым ліку школьнікаў, студэнтаў, пенсіянераў, якія змаглі б з цікавасцю для сябе і карысцю для грамадства правесці свой вольны час за вывучэннем і апісаннем музейных каштоўнасцей. Іншая справа, што і для іх, відаць, неабходна стварыць спрыяльныя ўмовы, у тым ліку забяспечыць неабходнай тэхнікай.

Нельга абсыці ўвагай і яшчэ адзін аспект: музейшчыкаў у рэгіёнах, сярод іншага, хвалюе пытанне аховы музейных калекцый. Справа ў тым, што пасля стварэння Дзяржаўнага каталога кожны зможа даведацца пра характарыстыкі таго ці іншага каштоўнага прадмета і яго месцазнаходжанне. Абараніць жа якасць музеяў, у якім, да прыкладу, працуе толькі два чалавекі, ды і тыя ўжо ва ўзросце, даволі праблематычна...

Што і казаць, аб’ём працы — велізарны, але, як з аптымізмам зазначае Вольга Мірончык, пачынаецца абавязкова трэба. Тым больш, першыя вынікі можна будзе ў хуткім часе ўбачыць на адмысловым сайце Дзяржкаталога, тэставая версія якога ўжо распрацавана.

Кастусь АНТАНОВІЧ

Хто абароніць адкрытую калекцыю?

еца шэраг даведнікаў. Дзякуючы намаганням рабочай групы, супрацоўнікам музеяў не трэба ўручную ўводзіць характарыстыку прадмета — у самой праграме варта толькі выбраць з прапанаваных варыянтаў дакладнае апісанне. Дарэчы, перш чым зрабіць свой сучасны праграмны прадукт, спецыялістамі быў праведзены маніторынг міжнародных фарматаў апісання музейных прадметаў.

Тры ўзроўні каталога

Што ж будзе ўяўляць з сябе Дзяржаўны каталог? Па словах Вольгі Мірончык, гэта трохузроўневая сістэма.

На “ніжнім” знаходзяцца лакальныя электронныя каталогі 145 дзяржаўных ды вялікай колькасці ведамасных і нават прыватных музеяў, якія, згодна з кансультацыям, мусяць перадаваць даныя ў дзяржкаталог і павінны весці сваю ўліковую дакументацыю па агульнай стандартызаванай схеме. На другім узроўні размяшчаецца цэнтральны сервер, на які ў кругласутачным рэжыме будзе сцякацца інфармацыя, так званыя абменныя файлы, з усіх музеяў. На гэтым этапе інфармацыя рэдагуецца, перакладаецца на англійскую мову. Наступны ўтрымлівае звесткі пра каштоўныя прадметы, а дакладней — гэта найбольш прэзентатывная частка Каталога, якая размесціцца ў Інтэрнеце на беларускай, рускай і англійскай мовах для ўсяагульнага доступу.

Нельга не ўлічваць і магчымых надзвычайных сітуацый. На гэты выпадак, па словах Вольгі Уладзіміраўны, сёння прадумваецца пытанне пра варыянт рэзервовага капіравання інфармацыі. Аднак зразумела: усё больш-менш праясніцца на гэты конт толькі пасля эксперыментальнай тэставай эксплуатацыі сервера.

86 праблем з Інтэрнетам

Зразумела, тры чалавекі ніколі не змогуць самастойна стварыць Каталог падобнага маштабу. Тут, бяспрэчна, патрэбна калегіяльнасць, праца з музей-

Напоўніць тэрміналы і... выявіць нястачы

Яшчэ адным станоўчым і надзвычай важным аспектам стварэння Каталога з’яўляецца прадуманне нелегальнага вывазу каштоўнасцей за межы краіны, бо пункты мытнага кантролю, Камітэт дзяржаўнай бяспекі, Міністэрства ўнутраных спраў атрымаюць доступ да поўнай базы даных, што дазволіць аператыўна выяўляць скрадзеныя музейныя прадметы.

Стварэнне Дзяржаўнага каталога дапаможа ў паўсудзённай дзейнасці музейных супрацоўнікаў, дасць магчымасць спрашціць напаяўненне энсарных інфармацыйных тэрміналаў для наведвальнікаў, дастаць віртуальным чынам шэдэўры з запаснікаў, ствараць віртуальныя выстаўкі. Ды і, канешне ж, нельга забывацца пра фінансавы прыбытак ад продажу кампакт-дыскаў з базамі даных калекцый асобных музеяў.

З “плюсаў” каталогізацыі можна вылучыць і неабмежаваны аб’ём электроннага зводу, магчымасць аператыўнага абнаўлення інфармацыі ў ім. Таксама камп’ютарызацыя музейнай сферы дазваляе ствараць электронныя каталогі і базы даных з багатай мультымедыянай інфармацыяй для самай рознай аўдыторыі: навукоўцаў, навучнікаў і звычайных аматараў гісторыі і мастацтва. Пры гэтым самы хуткі, танны і масавы спосаб зрабіць музейны электронны каталог агульнадаступным — размясціць яго ў Інтэрнеце.

Ужо сёння многія даследчыкі і аматары мастацтва, айчыннай гісторыі з нецярплівасцю чакаюць інфармацыю Каталога пра прадметы з так званых “запаснікаў”, некаторыя з якіх ніколі не былі прадстаўлены ў экспазіцыях. Але тут будуць і пэўныя расчараванні. Спра-

Тым часам

3D-Крэва і мірскі Таўэр

“Спадчына, творчасць і інавацыі” — такую назву меў II Штогадовы Еўрапейскі форум, які адбыўся ў Славеніі. У гэтым мерапрыемстве прынялі ўдзел спецыялісты, што займаюцца аховай спадчыны і пытаннімі культуры з 49 еўрапейскіх дзяржаў, у тым ліку з Беларусі.

Цэнтральнай тэмай з’яўлялася абмеркаванне выкарыстання інавацый і крэатыўнасці, новых тэхналогій у галіне культурнай спадчыны. Мэтай форуму было знайсці адказ на пытанне, якім чынам можна пашырыць сувязі сучаснікаў з культурнай спадчынай Еўропы.

На форуме гаварылася пра тое, што тэхнічныя інавацыі, пераважна — на лічбавых носбітах, з’яўляюцца найбольш дзейным сродкам для прадстаўлення таго ці іншага аб’екта, у параўнанні з друкаванымі матэрыяламі. Разглядаўся шэраг узораў інавацый, якія выкарыстоўваюць спецыялісты ў сферы культуры і спадчыны розных краін. Найбольш цікавыя, на нашу думку, ідэі маглі б з цягам часу быць ужыты на аб’ектах гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі.

Напрыклад, чаму б не стварыць лічбавую рэканструкцыю Крэўскага ці Гальшанскага замкаў, як энтузіястамі была зроблена камп’ютарная анімацыя манастыра абацтва Клуні, зруйнаванага на 92% пад час Французскай рэвалюцыі? Яго наведвальнікі цяпер змогуць на месцы ўбачыць гістарычныя заксерваваныя фрагменты (руіны), дзякуючы выдатнаму лічбавому аднаўленню, і ў 3D-рэжыме рэканструкцыі на спецыяльных экранах ажыццявіць віртуальную вандружку па аб’екце і ўбачыць, якім ён быў да разбурэння.

Нестандартны музей існуе ў Польшчы. Унікальнасць і крэатыўнасць Музея

гісторыі ў тым, што ён функцыянуе без будынка, у віртуальнай прасторы. Нешматлікія супрацоўнікі арганізуюць і праводзяць розныя мерапрыемствы, акцыі для разнастайных груп, якія ўключаюць гульні ў парках, паказ фільмаў і іншае. Сам жа музей існуе ў сетцы Інтэрнет.

Яшчэ адзін цікавы досвед адзначыў кіраўнік групы доступу і вывучэння гістарычных каралеўскіх палацаў Вялікабрытаніі Дэвід Соудэн. У прыватнасці, лонданскі Таўэр выкарыстоўвае шырокі спектр падыходаў для сваёй інтэрпрэтацыі (прадстаўлення) — як інавацыйных, так і традыцыйных. Для прыцягнення аўдыторыі розных узростаў (асабліва — дзяцей і моладзі) і нацыянальнасцей задзейнічаны камп’ютэрныя ролевыя гульні, тэатралізаваныя прадстаўленні з удзелам наведвальнікаў музея. Такі падыход магчыма было б выкарыстаць, напрыклад, у нашым Мірскім замку.

У межах форуму разглядаліся пытанні супрацоўніцтва паміж прадстаўнікамі СМІ і прафесіяналамі ў галіне даследавання і захавання спадчыны.

Кажучы пра выкарыстанне тэхнічных інавацый у культурнай спадчыне, можна ўгадаць словы аднаго з палітычных дзеячаў Вялікабрытаніі, які ў грамадстве ўзняў наступнае пытанне: “Ці мэтазгодна праводзіць кансервацыю і рэстаўрацыю гістарычных аб’ектаў, што патрабуе вялікіх фінансавых выдаткаў, калі мы маем якасную віртуальную выяву?”. Адказ вельмі просты: так, для таго, каб чалавек змог убачыць аб’ект спадчыны ў гістарычным асяроддзі і мець магчымасць “дакраўнуцца” да яго.

Наталля ХВІР, загадчык сектара аховы гісторыка-культурнай спадчыны Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь

Валерыі МАЛАШКА, намеснік старшыні Магілёўскага аблвыканкама:

“Наступальная стратэгія дае вынікі”

Напярэдадні Дня работнікаў культуры, які традыцыйна святкуецца ў нашай краіне ў другую нядзелю кастрычніка, мы звярнуліся да намесніка старшыні Магілёўскага аблвыканкама Валерыя МАЛАШКІ з просьбай згадаць найбольш цікавыя акцыі і фестывалі, якія ладзяцца ў гэтым краі, вылучыць тыя накірункі ў развіцці і падтрымцы культуры, што найбольш актуальныя ў рэгіёне сёння.

Ёміста, неардынарна

— Культура з’яўляецца адным з самых ёмістых і важных накірункаў сацыяльнай сферы. Увогуле, аблвыканкам да культуры падыходзіць, калі можна так сказаць, неардынарна. Думаю, гэта заўважылі многія — і ў Беларусі, і за яе межамі. Старшыня аблвыканкама Пётр Руднік, які кіруе рэгіёнам нядаўна, таксама з цікавасцю і ўвагай ставіцца да пытанняў культуры. Ды і я на пасадзе яго намесніка са студзеня 2009 года. Раней жа працаваў галоўным урачом дзіцячай бальніцы. Вырашаем многія пытанні, у тым ліку і датычныя матэрыяльнай базы ўстановаў галіны. Дакладна ўсведамляем: калектывам неабходна актыўна гаспаляваць, артыстаў трэба адпаведна апрануць, ім патрабуюцца інструменты. Гэтыя важныя пытанні паступова вырашаюцца.

Літаральна ў цэнтры горада размешчаны Магілёўскія абласны тэатр лялек. Нягледзячы на цяжкасці, знайшлі магчымасць і выдаткавалі адзін мільярд рублёў, каб скончыць пераабсталяванне тэхнічнай часткі тэатра і распачаць перабудову глядзельнай залы. Займаемся мадэрнізацыяй абласной філармоніі, залу таксама поўнаасцю перарабляем і абнаўляем. Перакананы: падобныя ўстановы павінны мець сучасную светлаву і гукавую апаратуру. Таму тут важны не толькі пошук фінансавых сродкаў, але ўменне даказаць: выдаткі — неабходны. Апошні прыклад: да пачатку “Залатога шлягера ў Магілёве” ў Палацы культуры вобласці, былым ПК “Хімвалакно”, зрабілі касметычны рамонт, а таксама замянілі дзверы і крэслы, “адзенне” сцэны. Усё ж — прымаем міжнародны фэст!

Тое ж, што сёння адбываецца ў аграгарадках, — гэта наогул пераварот у свядомасці! Бо раней здавалася: прывесці клубы ў належны стан — немагчыма. Памяшканні дастаткова вялікія, што ні клуб — то мільярд! Не кажу ўжо пра бібліятэкі і неабходнасць забеспячэння іх камп’ютэрамі.

Паслядоўна і... фестывальна

— Пра інтэнсіўнасць культурнага жыцця Магілёўскага краю сведчыць колькасць рэспубліканскіх і міжнародных фестываляў, якія мы ладзім. Думаю, такой колькасцю не можа пахваліцца ніводны рэгіён краіны. “Залаты шлягер”, “Вянок дружбы”, “Магутны Божа”...

Крэда прафесіяналаў

Міхаіл ГАРБУНОЎ дырэктар Дзіцячай мастацкай школы аддзела культуры Крычаўскага раённага выканаўчага камітэта:

Верыць у кожнага

— Маё креда — верыць у дзяцей, у кожнага чалавечка, даваць ім. Мне заўсёды прыемна, калі вучань выбірае для сябе творчую прафесію, ідзе па нашых слядах. Магу з гонарам адзначыць, што ўсё 15 выкладчыкаў, якія працуюць у нас сёння, — выхаванцы нашай школы. Але маёй мэтай не з’яўляецца абавязкова выхаваць выдатнага мастака ці танцора, а — паспрыяць таму, каб дзеці сталі добрымі людзьмі. Хаця калі з нашага вучня вырасце прафесіянал — гэта таксама вельмі прыемна.

Сваю задачу як кіраўніка ўстановы я бачу ў тым, каб стварыць у калектыве добры настрой, каб дарослым было прыемна прыходзіць на працу, а дзецям — вучыцца. Павінна быць атмасфера свята не раз на год, а — заўсёды!

Нядаўна завяршыўся XII Міжнародны фестываль “Анімаеўка-2009”. Упершыню мы закупілі і ўсталювалі на плошчы Зорак, на прыступках кінатэатра “Радзіма”, святлодыёдны экран. І ад гэтага атрымалі нечаканы эффект: “Анімаеўка” адрозніваецца больш шырокаю аўдыторыяй.

Калі зноў загадаць “Залаты шлягер у Магілёве”, дык з кожным фестывалем пашыраем яго жанры, межы і геаграфію. Фінансавы форум ладзіць складана, але, разам з тым, прысутнічае ўсведамленне: калі не мы — дык хто ж? Адзін з вядомых замежных эстрадных спевакоў ацаніў свой магчымы ўдзел у “...Шлягеры” ў 170 мільёнаў рублёў. За гэтыя грошы стала магчымым правесці ў межах таго ж фестываля конкурс вакальна-інструментальных ансамбляў імя У.Мулявіна.

“Магутны Божа” на постсавецкай прасторы — фестываль увогуле унікальны. Такого ўзроўню музычных форумаў няшмат і ў Еўропе. У сувязі з фінансавымі акалічнасцямі будзем ладзіць яго адзін раз на два гады. Да наступнага фестываля, у 2010-м, ужо распачалі падрыхтоўку, удакладняем канцэпцыю свята.

Да ліку вядомых і аўтарытэтных фестываляў, якія ладзяцца на Магілёўскай зямлі, належыць “Залатая пчолка” — дзіцячае свята, што ўжо не першы год прымае Клімавічына. Усё большы аўтарытэт і вядомасць набывае тэатральны форум “M.art.kantakt”. Не магу не адзначыць, нашымі кіна-, музычнымі, тэатральнымі фестывалямі ганарымся і займаемся іх падрыхтоўкай, паўтаруся, паслядоўна.

Брэндзі ў прасторы галіны

— Ёсць у Магілёве і шэраг музычных калектываў, якія былі і застаюцца своеасаблівым магнітам для творчай інтэлігенцыі горада. З Магілёўскай гарадской капэлай, да прыкладу, я пазнаёміўся не па абавязку службы, а як шараговы слухач. Калектывы вельмі цікавыя, незвычайны для абласных гарадоў, прычым не толькі Беларусі, але і Расіі, дзе нават не ўсё “мільённікі” могуць пахваліцца такімі калектывамі.

Упрыгожвае культуру горада і Аркестр народных інструментаў, які ства-

Фота Андрэя СПРЫНЧАНА

рыў і шмат гадоў узначальваў народны артыст Беларусі Леанід Іваню. Радуе, што такі аркестр склаўся менавіта ў нас. Ганарымся, што вядучыя артысты расійскай эстрады выступаюць разам з калектывам. Гучаў ён на адкрыцці “Залатога шлягера”, на канцэртах “Рамансіяды”.

Там, дзе ёсць школа...

— Арыгінальныя творчыя ідэі ўзнікаюць у нашых работнікаў культуры і мастацтва ўвесь час. Так, напрыклад, на пачатку 2009-га, на Стары новы год, ладзілі гарадскі навагодні бал. На Савецкай плошчы размешчаны будынак былога губернскага схода, ён быў адрэстаўраваны, і сёння ўсе ЗАГСы Магілёва знаходзяцца менавіта ў ім. Акрамя чатырох залаў, размяшчаецца тут і Вялікая зала губернскага схода. Там і ладзіўся бал. Аркестр Магілёўскай гарадской капэлы выконваў вальсы, полькі, паланезы, а ўнізе вальсравалі пары. І я — у тым ліку... На трэці або чацвёрты дзень знаходжання на пасадзе намесніка губернатара. Рэзананс ад гэтай акцыі быў шырокі. Таму будзем працягваць такую традыцыю.

Штогод у Магілёве на базе Абласной карціннай галерэі ладзіцца Міжнародны пленэр жывапісу імя В.Бялініцкага-Бірулі і П.Масленікава. Сёлета цікавай была ягоная тэма. Калісьці, перад пачаткам Вялікай Айчыннай вайны, менавіта ў нашым мастацкім музеі захоўвалася неацэнная беларуская рэліквія — знамяміты крыж Еўфрасінні Полацкай, а таксама найбагацейшы збор прадметаў мастацтва і культуры ўсяго Савецкага Саюза. Пад час ваеннага ліхалецця яны зніклі, згубіліся. Сэнс правядзення мастацкіх пленэраў яшчэ і ў тым, што пад час іх узнікаюць новыя творы мастацтва. Залы музеяў трэба запаўняць, а культуру вяртаць глядачам. Пленэры дазваляюць паказаць сучаснае мастацтва многім краінам жыхарам горада, наведвальнікам музея. А потым, магчыма, нейкія страчаныя каштоўнасці і знойдуцца! Бо знайшлося ж Слуцкае Евангелле — прадмет з той самай згубленай калекцыі!

Там, дзе ёсць сапраўдная школа падрыхтоўкі прафесійных творцаў, там, дзе працуюць высокакваліфікаваныя кадры, — там ёсць і адпаведны вынік... Лічу, што актыўнай і настойлівай, сказаў бы нават — агрэсіўнай, наступальнай, павінна быць рэклама ў галіне культуры. Тады ў грамадства будзе акрэсленая будучыня... Хачу павіншаваць работнікаў культуры і Магілёўшчыны, і ўсёй Беларусі з прафесійным святам!

Тацяна МУШЫНСКАЯ

XI Міжнародны музычны фестываль “Залаты шлягер у Магілёве” завершыцца толькі 16 кастрычніка. Але ўжо сёння можна падвесці некаторыя вынікі. Бо ягоная драматургія, адпаведна музычным тэндэнцыям апошняга часу, акцэнтуюе не фінал, дзе “збіраюцца” ўсе заяўленыя ў творы тэмы, а — пачатковы імпульс, які паступова расплываецца ў агульнай гукавой тканіне.

Першыя фестывальныя дні, што змяшчалі адрозна па некалькі значных і нават знакавых падзей, былі падобныя да магутных акордаў. А з гэтага панядзелка фестываль пачаў калясць па Магілёўшчыне, наведваючы не толькі райцэнтры, але і аграгарадкі. Адзіным гала-канцэртам сталася ўрачыстае адкрыццё, якое доўжылася амаль чатыры гадзіны. Астатнія праграмы, у тым ліку ў рэгіёнах, былі пераважна сольнымі, што дазваляла публіцы не толькі ўгадаць знаёмыя шлягеры, але і напоўніць пазнаёміцца з творчасцю асобных артыстаў і калектываў.

Як ніколі шырока былі задзейнічаны мясцовыя творчыя сілы. Дый канцэрт адкрыцця невыпадкава распачаўся “міні-сольнікам” аркестра рускіх народных інструментаў Магілёўскай абласной філармоніі. Выступленне аркестра — і сольна, і з вядомымі спевакамі — акрэсліла шырокі разгорт разумення самой сутнасці слова “шлягер”, не абмежаванай ні стылёва, ні жанрава: “шлягер” — усё, што папулярна, іншымі словамі — карыстаецца попытам. Тут і шчымыліва старадаўнія раманы, у выкананні якіх магілёўская салістка Алена Мацярынка была не горшая за знакамітага Рэната Ібрагімава, і запальны фальк, асабліва — з салістамі

аб’ектў фестываляў зноў трапілі айчыныя музыканты: творчы праект “Маладыя галасы Беларусі” і ансамбль “Беларускія песняры”. Дарэчы, у час іх канцэрта адбылося ўзнагароджанне пераможцаў конкурсу ВІА імя Уладзіміра Мулявіна.

Сам конкурс, на жаль, не апынуўся, як раней, у эпіцэнтры фестывальнай увагі: сабраўшы дзесць калектываў з сямі краін (Грузія, Ізраіля, Казахстана, Малдовы, Польшчы, Расіі і, зразумела, Беларусі), ён прайшоў на камернай сцэне — у Малой зале Палаца культуры вобласці. А між тым, на конкурсе было што паслухаць і чаму павучыцца. Яшчэ і таму, што, паводле конкурсных умоў, яго ўдзельнікі павінны ўключыць у сваё выступленне песню з рэпертуару “Песняроў”. Паўтарыць “Песняроў”, зразумела, немагчыма, а вось творчы працяг глыбокіх традыцый, узабагачэнне іх дадатковымі нацыянальнымі і аўтарскімі фарбамі — зусім іншая справа.

Таму найбольшае ўражанне пакінуў ансамбль “Спадарожнікі” з Грузіі (Другая прэмія). Захаваўшы песняроўскі каларыт, яны спалучылі стылістыку песень пад гітару з традыцыямі шыкоўнага грузінскага шматгалосся, падобнага да сонечных вінаградных гронак. Усходнія матывы

“...Шлягер” сяброўства

аркестра, што прымушала “спяваць” нават звыклі бытавыя рэчы.

Сярод удзельнікаў канцэрта адкрыцця былі расійскі фальк-гурт “ЯРмарка” пад кіраўніцтвам Уладзіміра Дзявятыва, украінскі ансамбль “Кобза”, Кацярына Шаўрына, Сасо Паўліяшвілі, Мікалай Ігнацюк, Ані Вескі, Ігар Нікалаеў... Беларускія артысты скаралі сваім талентам і непадрабнай шчырасцю: Нэлі Багуслаская і Ізмаіл Капланаў, Ірына Дарафеева, Іскуі Абаляя, ансамбль “Неруш”, Якаў Навуменка, кампазітар Валерыі Іваню, песню якога разам з ім спявалі магіляўчане Павел Усовіч і маленькая Валерыя Шапялёвіч. Азначэнне “шлягер” у самым высокім сэнсе гэтага слова можна надаць і Нацыянальнаму канцэртнаму аркестру Беларусі пад кіраўніцтвам народнага артыс-

ўзніклі ў сумесным ізраільска-беларускім праекце “Прасторы”. Каларытныя ж сцэнічныя строі ўдзельнікаў ансамбля вымушала ўгадаць дызайнерскія “супрэматызмы” Казіміра Малевіча, які некаторы час жывіў і працаваў у Беларусі. Разам з гэтым калектывам Трэцію прэмію падзяліў высокапрафесійны па сваім узроўню ансамбль “Форс-мінор”, які апошнім часам знаходзіцца ў складзе Тэатра песні Ірыны Дарафеевай. Асабліва ўразіла спявачка ансамбля Інга Кіслёва: яе па праве

можна было прызнаць лепшай салісткай сярод усіх ВІА, заяўленых у конкурсе. Першую ж прэмію атрымаў ансамбль з Казахстана “Дастар”, назва якога перакладаецца на беларускую мову як “Сябры”. Сапраўды, чым не яшчэ адзін сімвал “Залатога шлягера”, куды артысты заўсёды

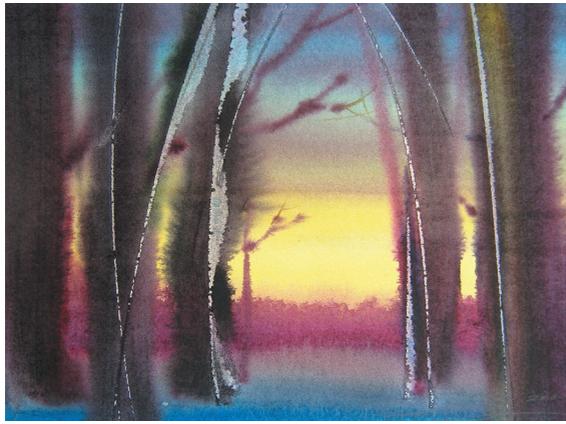
з’язджаюцца не толькі для выступленняў, але і дзеля шчырых сустрэч з публікай, журналістамі і проста сябрамі?

Надзея БУНЦЭВІЧ
На здымках: ансамбль “Прасторы”; “Залаты шлягер” з’яднаў залаты склад “Верасоў”; пераможцы конкурсу ВІА — гурт “Дастар”.
Фота Юрыя ІВАНОВА

Вячаслаў ПАЎЛАВЕЦ:
“Нібы я наступіў на воблака...”

Мастак мысліць вобразамі. Пошук слоў для яго — пакутлівы і бессэнсоўны, лягчэй знайсці спалучэнне нерэальных і рэальных вобразаў.
Вячаслаў Паўлавец усміхнуўся і развёў рукамі: “Так, гэта сапраўды так, але ў працы іншым разам трэба быць красамоўным”.

В.Паўлавец. “Вечерняя мелодия”.

Вячаслаў Паўлавец — акварэліст. Мастацтвазнаўцы і да-сьоль спрачаюцца, да якога жанру аднесці гэты від мастацтва: да графікі ці да жывапісу? Але пабываўце на выстаўцы акварэлі, паглядзіце ў вочы наведвальнікаў і вы заўважыце, як яны зачараваны эфектам лёгкасці, паветранасці і тонкіх колеравых пераходаў. Работы Вячаслава экспануюцца на шматлікіх выстаўках, а зусім нядаўна ў горадзе Майнцы (Германія) ён атрымаў за свае творы Прыз глядацкіх сімпатый.

Аляксандр Сталяроў, дырэктар выдавецтва “Беларусь”, дзе Паўлавец працуе мастацкім рэдактарам, на адкрыцці нядаўняй выстаўкі ў Дзяржаўным музеі гісторыі беларускай літаратуры сказаў:

— Здзіўляюся, як ён паспявае пры сваёй занятасці атрымліваць не толькі Прыз глядацкіх сімпатый, але і Гран-пры на летнім Міжнародным конкурсе ў Маскве — за афармленне кнігі “Напалеон Орда. Шлях да Бацькаўшчыны”.

Дзяцінства мастака прайшло ў раз’ездах. Бійск (у гэтым горадзе Слава нарадзіўся 1 кастрычніка 1959 года), потым — Чэлябінск, гарады Германіі і, урэшце, Мінск.

У кожнага з нас ёсць у жыцці пункт адліку. У Славы ён з’явіўся ў раннім дзяцінстве, калі хлопчык са сваёй мамай прыйшоў у Дрэздэнскую галерэю.

— Мы ідзем па анфіладзе пакояў, — узгадвае Слава, — і раптам проста на мяне ідзе жанчына з немаўлём на руках: яе сукенка развіваецца ад руху, хустка на галаве падобная да ветразя... Усё стала адзінай карцінай. Мне падалося, што я наступіў на воблака, і — спыніўся. Зачараванне — вось дакладнае вызначэнне таго моманту. Перада мной была карціна Рафаэля “Сіксіцкая мадонна”. Пазней я прачытаў словы італьянскага мастака Карла Мараці: “Калі б мне паказалі карціну Рафаэля, а я не ведаў бы нічога пра яго самога, і пры гэтым сказалі, што гэта стварэнне анёла, я гэтаму паверыў бы”...

Наведванне Дрэздэнскай галерэі прымусіла хлопчыка ўзяцца за пэндзлі і фарбы. Была восень. Колеры гэтай пары настолькі прывабныя, што карціна, на якой адлюстраваны пераход ад зялёнага да барвавага, атрымала высокую ацэнку настаўніка малявання. Першая пахвала запомнілася надоўга. Магчыма, менавіта тады і адбылося нараджэнне мастака.

Гледзячы на акварэлі Вячаслава Паўлаўца, радуешся прыгажосці зямлі — яркай, лёгкай і адухоўленай.

— Прыгажосць выратуе свет? — задаў я трывіяльнае пытанне.

Вячаслаў Паўлавец адказаў мудра:

— Спачатку трэба выратаваць прыгажосць!

Юрый ІВАНОВ
Фота аўтара

В.Паўлавец. “Цішыня на Вячы”.

Творчая “авантура”

Не толькі “Панарама” рыхтуе сваім прыхільным глядачам шматлікія тэатральныя сюрпрызы. Свой творчы падарунак гэтаму форуму збіраецца зрабіць і Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі, пра што паведаміў нам яшчэ да пачатку фестывалю дырэктар і мастак кіраўнік РТБД Валерый АНІСЕНКА:

шапачаткова задуманы як пастаноўка пад адкрытым небам. І хаця паралельна з гэтым мы паказваем “Чайку” і на сваёй асноўнай сцэне, можна пераканацца, што гэта, па сутнасці, — два розныя спектаклі.

— Як жа вы рашыліся на падобную творчую “авантуру”?

— А я ўвогуле не люблю чалавечай нецкаўнасці, аморфнасці, унутранага нежадання працаваць і развівацца і заўсёды з гэтым змагаюся. Бо перакананы: калі не будзе ўнутранага гарэння і гэтай самай авантурнасці — і ў нашым тэатры нічога не зрушыцца за месца. Мяне вельмі расчаравала размова на адным з апошніх ток-шоу на ТБ: кожны з дзеячаў тэатра вяшчаў са сваёй званіцы, а ў выніку — пустэча. З падобнай сітуацыі пачыналася і мая работа над “Чайкай”: я паклікаў калег і папрасіў у іх парады, як і з чаго мне пачынаць сваю працу. А яны мне на гэта пачалі тлумачыць, што і па якіх прычынах нельга рабіць. Але ж я, кажу ім, не пыта-

— Я не падзяляю меркаванняў, што беларускае тэатральнае мастацтва знаходзіцца на нейкіх там культурных задворках, і шчыра, горача “хварэю” і за айчыны тэатр, і за нашу агульную “Панараму”. І менавіта для таго, каб дадаць гэтаму форуму яшчэ адну фарбачку, у адзін з дзён наступнага тыдня, калі не будзе дажджу, прапаную ўсім ахвотным гасцям ды ўдзельнікам фестывалю сесці ў наш аўтобус і... выехаць за горад, каб паглядзець “Чайку”, пастаўленую нашым тэатрам пад адкрытым небам. Без перабольшвання скажу, што іншых падобных спектакляў у нас пакуль няма.

— Дарэчы, у свой час, калі ў 1990-я гады толькі-толькі зараджаўся Міжнародны тэатральны фестываль “Белая вежа” ў Брэсце, былі спробы іграць спектаклі пад адкрытым небам, на фоне той самай Белай вежы ў Камянцы...

— І не без гонару скажу, што першымі былі мы — з “Рычардам III”, а на наступны год — з “Макбетам”. Але гэтым разам глядачы пабачаць спектакль, пер-

юся, што нельга, а шукаю парады і падказкі адносна таго, што можна. І акурат гэткага творчага пошуку і няўрымлівасці жадаю сёлетняй “Панараме”.

Таццяна КОМАНАВА
На здымку: сцэны са спектакля “Чайка”.

Крэда прафесіяналаў

Людміла ЦІМАШЭНКА, дырэктар здымачнай групы вышэйшай катэгорыі студыі ігравых фільмаў Нацыянальнай кінастудыі “Беларусьфільм”:

Адзіны запіс у працоўнай

— Я маю толькі адзін запіс у працоўнай кніжцы. Зроблены ён на нашай кінастудыі. А сваім прафесійным крэда магу назваць тое, што ў мяне няма “прахадных” стужак. Перш чым узяцца за карціну, я спачатку чытаю сцэнарый. Пасля звяртаю ўвагу на рэжысёра, абавязкова прыглядаюся і да здымачнай групы, з якой давядзецца працаваць. І хоць заўсёды шмат адказнасці, мяне стымулюе сімпатыя да беларускага кіно, я вельмі за яго перажываю. Напэўна, дзеля славы нашага кіно мы, “байцы нябачнага фронту”, і працуем.

З.Азгур. Партрэт народнага паэта Беларусі Аркадзя Куляшова.

“І голас набыла душа”

У мемарыяльным Музеі-майстэрні народнага мастака СССР і Беларусі Заіра Азгура працуе выстаўка “І голас набыла душа”, прысвечаная юбілейным датам класікаў беларускай літаратуры XX стагоддзя Аркадзя Куляшова, Максіма Лужаніна, Міхаса Лынькова.

Безумоўна, Заір Азгур з’яўляецца галоўнай фігурай у беларускай партрэтнай пластыцы XX ст. Мастацкая спадчына скульптара налічвае сотні партрэтаў знакамітых людзей мінулага і сучаснасці, сярод якіх асаблівае месца займае галерэя вобразаў творчай інтэлігенцыі Беларусі: пісьменнікаў, мастакоў, архітэктараў, музыкантаў, артыстаў.

У калекцыі музея-майстэрні З.І. Азгура, напрыклад, ёсць больш за 40 партрэтаў беларускіх пісьменнікаў, паэтаў, драматургаў, крытыкаў, якія мастак ствараў, пачынаючы з канца 1930-х гадоў: Я.Купалы, Я.Коласа, З.Бядулі, К.Чорнага, Я.Маўра і іншых.

Цягам дзесяцігоддзяў творчыя і сяброўскія адносіны звязвалі Заіра Ісакавіча з Аркадзем Куляшовым, Максімам Лужаніным і Міхасём Лыньковым, аб чым мастак расказаў у сваіх мемуарных кнігах “Тое, што помніцца”. Усе тры партрэты пісьменнікаў, якія сёння экспануюцца ў скульптурнай зале музея, зроблены творцам у 1950-я гады. Акрамя партрэтаў, у экспазіцыі прадстаўлены фатаграфіі, віншавальныя адрасы і тэлеграмы, успаміны мастака пра герояў гэтага выставачнага праекта, кнігі з дарчымі надпісамі Азгуру ад іх аўтараў, у тым ліку — 1930-х — 50-х гадоў, якія сталі бібліяграфічнай рэдкасцю.

Ул. інф.

Страта

ШАХ-ПАРОН
Алімпіяда
Іванаўна

Беларускае мастацтва панесла цяжкую страту. З кастрычніка 2009 г. на 87-м годзе жыцця перастала біцца сэрца заслужанай артысткі Беларусі, старэйшай актрысы Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М.Горкага ШАХ-ПАРОН Алімпіяды Іванаўны.

У творчай біяграфіі актрысы — больш за 60 гадоў служэння тэатру і звыш 100 сыграных роляў.

Шах-Парон А.І. пражыла доўгае, насычанае яркімі падзеямі жыццё. Скончыла Маскоўскае гарадское тэатральнае вучылішча (1944 г.). Працавала ў Беларускай дзяржаўнай філармоніі (1945 г.), Бабруйскім абласным драматычным тэатры (1946 г.), з 1947 — у Нацыянальным акадэмічным драматычным тэатры імя М.Горкага.

Творчай індывідуальнасці актрысы было ўласціва глыбокае пранікненне ў сутнасць ролі, стварэнне розных запамінальных характараў, драматычных, лірычных і гумарыстычных сцэнічных вобразаў.

Надоўга застануцца ў памяці ўдзячных глядачоў бліскуча сыграныя актрысай ролі Лідзіі (“Дзеці сонца” М.Горкага), Дзэдэмоны (“Атэла” У.Шэкспіра), Машы (“Акція” А.Штэйна), Герарды (“Хітрамудрая закаханая” Лопэ дэ Вега), Іветы Міхайлаўны (“Дванаццаты час” А.Арбузава), Баранесы Штраль (“Маскарад” М.Лермантава), Меланні (“Ягор Булычоў і іншыя” М.Горкага), Фру Алвінг (“Прывіды” Г.Ібсена) і многія-многія іншыя.

Шах-Парон А.І. была адзначана шматлікімі дзяржаўнымі ўзнагародамі, сярод якіх — медалі “За абарону Масквы”, “Ветэран працы”, ордэн “Знак Пашаны” і іншыя.

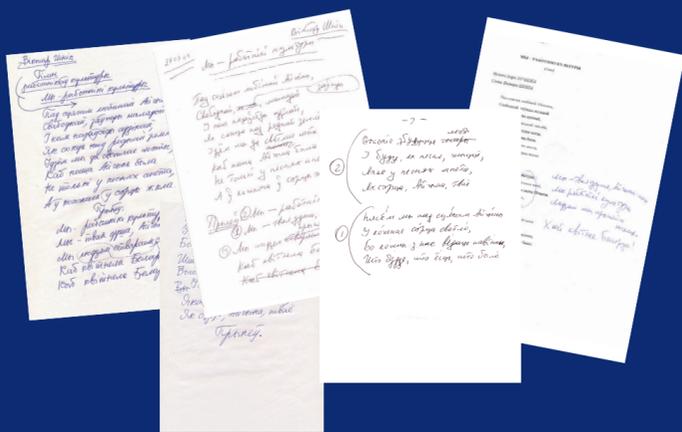
Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя М.Горкага, тэатральная грамадскасць глыбока смуткуюць у сувязі са смерцю заслужанай артысткі Рэспублікі Беларусь Шах-Парон Алімпіяды Іванаўны.

Яе жыццёвы шлях — прыклад адданнага, сумленнага служэння справе развіцця і прапаганды нацыянальнага тэатральнага мастацтва. Добрая памяць аб яркім, шчодрым таленце Шах-Парон Алімпіяды Іванаўны назаўсёды застанецца ў сэрцах родных, блізкіх, калег, сяброў.

ЛАТУШКА П.П., РЫЛАТКА У.П., ГЕРАСІМОВІЧ Э.І., АНІСЕНКА В.Д., ДАВЫДЗЬКА Г.М., ДУДАРАЎ А.А., КАВАЛЬЧЫК С.М., КЛЕБАНОВІЧ В.М., ЛУЦЭНКА Б.І., МАСУМЯН Б.А., ПАЛЯКОЎ П.І., ПІНІГІН М.М., СУХАВЕЙ С.І., ТАЛПАЎ Р.С., ТКАЧОНАК А.Л., ШАЦЬКО Р.І., ЯНКОЎСКІ Р.І., ЯФРЭМАЎ А.В.

16.00. А пачалося ўсё з рэдакцыйнай лятучкі. На ёй мы абмяркоўвалі "начынне" нумара, прысвечанага Дню работнікаў культуры. Як заўжды, было "спякотна", напружана і цесна ад ідэй. І вось на чарговай хвалі ўсеагульнага мазавага штурму прагучала думка: "А што калі складзіць песню ў гонар работнікаў культуры, прыцягнуўшы для гэтага лепшую творчыя сілы краіны?" Журналісты ўвокаміг сціхлі, каб праз хвілію выбухнуць: "Клас!" Далей усё было досыць "проста".

16.30. Пад канец планёркі вырашылі: музыку запрасім стварыць лепшага нашага меладыста, народнага артыста ССРСР і Беларусі, кампазітара Ігара Лучанка, а тэкст прапануем увасобіць паэту, галоўнаму рэдактару выдавецтва "Мастацкая літаратура" Віктару Шніпу. Менавіта аўтара слоў мы і натхнілі першага. Не паверыце, але ягонаі

Клас! Ці не так?!

першай фразай было тое ж самае: "Клас!" Пасля ж абачліва дадаў: "Паспрабуем..." Напрыканцы ж размовы Шніп, нібыта міжволі, напеў: "Мы — работнікі культуры..."

17.00. Як толькі паэтва муза пачала "дзеянчыць", загадчык аддзела фоталістрацыі "К" Юрый Іваноў атрымаў заданне... сустрэцца са старым сябрам. Жарты жартамі, але Юрый Сяргеевіч не адзін дзясак гадоў шчыра сябруе з Ігарам Лучанком. Таму менавіта фотакару мы даручылі пазнаёміць славутага кампазітара з задумай "культураўцаў", а таксама зняць моманты стварэння новай песні. Што ж адказаў Юрый Сяргеевіч? Памаўчушы хвіліну, ён прамовіў: "Клас!" Як кажуць, хочаце — верце, хочаце — запытайцеся ў яго самі!

17.45. Творчы працэс у паэта — рэч загадкавая. Вось і Віктар Шніп аказаўся ў той вечар на адкрыцці выстаўкі... лялек. І, мусіць, адмысловая атмасфера, што панавала ў экспазіцыйнай зале, паўплывала на творчы працэс. А пад мерны грукат вагонаў метро на шляху дадому нарадзіліся рыфма за рыфмай...

18.37. Акурат у гэты час, хвіліна ў хвіліну, адбылася наступная размова паміж Юрыем Івановым і Ігарам Лучанком: — Ігар, ёсць выдатная ідэя: прысвяціць песню ўсім работнікам культуры Беларусі! Усе мае калегі з рэдакцыі "Культуры" выказаліся адназначна: музыка павінна быць тваёй!

— Юра, а хто ж напіша словы? Да свята — лічаныя дні. Ды і музыка, зразумей, — справа няпростая...

— Словы будуць у цябе заўтра раніцай! Чакай! — упэўнена прамовіў Юрый Сяргеевіч.

22.12. Менавіта ў гэты час Віктар Шніп стэлефанавалі з супрацоўнікамі "К", каб паведаміць: першая страфа — ёсць! І зачытай яе.

— І сапраўды ёсць! Калі працяг? — запыталіся мы. Мусіць, паклаўшы перад сабой чысты аркуш, Віктар адказаў: — Працяг будзе!

І сапраўды, працягу мы чакалі роўна 11 гадзін.

08.55. — А вось і працяг! — сказаў Віктар Шніп рэдактару аддзела Яўгену Рагіну, заспеўшы яго, як кажуць, яшчэ ва ўтульных хатніх пантофлях літаральна на выхадзе з кватэры.

— Віця, занатуй на паперу — а я на працы запішу па тэлефоне.

10.00. Першая справа на пачатку працоўнага дня — званок паэту. І вось "культура"ўцы, амаль заглядаючы пад руку нашаму журналісту, спрабавалі аздаць першыя радкі песні-прысвячэння. Зрэшты, пакуль толькі тэксту да яе. Набор, раздрукоўка — і вось тэкст перад намі.

— Клас!.. — з палёгкай выдыхнулі мы. І тэкст трапіў у рукі Юрыю Іванову.

"КУЛЬТУРА"ўцы
Фота Юрыя ІВАНОВА

Музыка Ігара ЛУЧАНКА
Словы Віктара ШНІПА

Пад сцягам любімай Айчыны, Свабоднай, заўжды маладой І нам назаўсёды адзінай, Як сонца над роднай зямлёй, Ідзем мы да светлае мэты, Каб наша Айчына была Не толькі у песнях апета, А ў кожнага ў сэрцы жыла.

Прыпеў:

Мы — твая душа, Айчына-маці, Мы — работнікі культуры, Людзям мы прыносім шчасце. Хай квітнее Беларусь!

Культура — багацце святое, Якое нам тут берагчы, Дзе роднае слова жывое, Нібыта ад Храма ключы. Культурай квітнее Айчына, Культурна здружае людзей І лепш за Айчыну краіны Не знойдзеш на свеце нідзе.

Прыпеў:

Нясём мы пад сцягам Айчыны У кожнае сэрца свято, Бо кожны з нас ведаць павінны, Што будзе, што ёсць, што было. Высокія збудуцца мэты, І стане, як песня, жыццё, Якое вякамі апета, Як сэрца, Айчына, тваё.

Прыпеў:

Культурай квітнее Айчына

Прысвячэнне работнікам культуры Беларусі

Словы Віктара Шніпа Музыка Ігара Лучанка

УМЕРАНА РУХАВА, РАМАНТЫЧНА

1. Пад сця-гам лю-бі-май Ай-чы-ны, сва-нам НА-заў-се-ды а-дзі-най, як сон-ца над род-най зям-лёй.

— ДЗЕМ МЫ ДА СВЕТ-ла-е мэ-ты, каб на-ша Ай-чы-на бы-ла не

толь-кі у пес-нях а-пе-та, а ў кож-на-га ў сэр-цы жы-ла.

Прыпеў:

Мы-тва-я ду-ша, ай-чы-на-ма-ці,

мы-ра-бот-ні-кі куль-ту-ры,

мо-дзячым заўсёды ням-но-сім шча-сця,

каб квіт-на-ла Бе-ла-русь.

3. allarg. Кай квітнее Бе-ла-русь!

Тэорыя і практыка стварэння

“Крэатыў” (ад англ. *creative* — творчасць, ад лац. *creation* — тварэнне, стварэнне) у параўнанні са словам **“творчасць”** мае, на наш погляд, больш глыбінную семантычную афарбоўку і цалкам канкрэтную дэфініцыю: **вынік ці працэс работы па стварэнні прыняцова новых ідэй, а таксама здольнасць да творчага пераадолення праблем, да пастаяннага ўдасканалення ўласнай працы. У дачыненні да сферы нацыянальнай культуры, якая цяпер распрацоўвае ўласную нішу эканамічнай самадастатковасці, гэты тэрмін, пагадзіцеся, павінен стала ўвайсці ва ўжытак беларускіх работнікаў культуры. І не дзеля глыбакадумных тэарэтычных разваг, а для канкрэтнага практычнага выніку. І прыкладу таму, як паказвае наша сёлетняя рубрыка “Родная зямля: час креатыву”, назапашана ўжо шмат. На іх падставе і паспрабуем скласці адмысловую Энцыклапедыю креатыву, якая не прэтэндуе на ўсеабдымнасць, бо штодня паглыбляецца і пашыраецца — вамі, спрадвек незаспакоеныя работнікі культуры...**

Энцыклапедыя “К”: прыняцова новыя ідэі ад А да Я

А. **Амбіцыйны праект.** Амбіцыйны — не значыць кепскі. Наадварот! Менавіта пачуццё прафесійнай годнасці падштурхоўвае да нараджэння і рэалізацыі ідэй, якія прыносяць сельскай культуры бюджэтаўтваральны плён. З рэалізаванага можна прывесці за прыклад стварэнне гасцініцы “Заезны двор”, якая знаходзіцца на балансе Браслаўскага аддзела культуры (Віцебшчына) і якая з’яўляецца структурай мясцовага Музея традыцыйнай культуры (гл. “К” № 52 за 2008 г.). З перспектывы такіх таксама досыць маштабных праектаў мы назвалі б рэканструкцыю Жыліцкага палаца, дзе Кіраўскі аддзел культуры (Магілёўшчына) апрача існуючых музея, бібліятэкі ды школы мастацтваў мяркуе размясціць праз час гасцініцу, кавярню і нават зімовы сад... Сапраўды, ці ж толькі Мірам і Нясвіжам слаўныя дасягненні нашых культасветнікаў?! Палац у вёсцы Жылічы таксама абядае ў перспектыве прыносіць стабільны пазабюджэтны даход (“К” № 18 за 2009 г.).

Б. **Брэндавасць рэгіёна.** Запытайцеся ў любым кутку Беларусі: “Чым знакаміта Ветка?” Адказ пачуецца гарантавана аднастайны: “Музею народнай творчасці!” Прысожскі райцэнтр, што на Гомельшчыне, мае выключна трывалы культурны брэнд. Прычыны гэтага “стварэння” тлумачыць кіраўнік славутай установы Галіна Нячаева: “Музей ствараюць асобы, якія рушаць навуку. Гэта першая ўмова. Другая і трэцяя — у тым, каб утрымліваць ва ўзорным стане камунальную гаспадарку ўстановы і падтрымліваць трывалы творчы стасункі з мясцовымі ўладамі” (“К” № 31 за 2009 г.). Калі ў вашым рэгіёне ёсць такія брэнды — неадкладна пішыце ў “К”!

В. **Віртуознасць.** Гаворка не пра валоданне музычным інструментам. Гаворка — пра досвед шматвектарнага кіравання рэгіянальнай культуры. Начальнік аддзела культуры, як вядома, і швец, і жнец, і на дудзе ігрэц: інакш кажучы, адказвае за матэрыяльную базу, рамонты клубу і бібліятэкі, за творчы складнік культурных мерапрыемстваў. І далёка не кожны віртуозна спалучае выкананне названых абавязкаў. Але ж і станоўчыя прыклады — процьма. Узьць хача б Брэстчыну. Начальнік Іванаўскага аддзела культуры Уладзімір Шэляговіч — віртуоз, бо па ўсіх кірунках дзейнасці мае нязменна добрыя вынікі. Ды плюс многае робіць для таго, каб узвесці музейны комплекс Напалеона Орды і адрадыць сядзібу слынага земляка (дарэчы, таксама падобраны амбіцыйныя праекты), што наўпрост паўплывае на развіццё бюджэтаўтваральнага раённага турызму (“К” № 33 за 2009 г.)... Не меншы віртуоз і начальнік Івацвіцкага аддзела культуры Любоў Фосцікава, якая дбае не толькі пра песню і танец, але і пра планава-абавязковае асваенне грошай на рамонт установаў культуры (“К” № 4 за 2009 г.)... Названых твор-

цаў-гаспадарнікаў можна смела залічыць у “экспертны савет” нашага аддзела рэгіянальнай культуры. І такіх “навуковых кансультантаў” у газеты, на шчасце, не адзін дзесятак.

Г. **Гонар, грамадзянскасць.** Літаральна кожны наш філарманічны, прафесійны тэатральны калектыў — яскравы доказ таго, што культурная народная дыпламатыя нашага мастацтва ўмацоўвае гонар Беларусі за мяжой. Але варта ўзгадаць і замежныя гастролі нашых самадзейных, аўтэнтчных калектываў. Мэр аднаго з гарадоў Літвы плакаў, пачуўшы выступленне народнага аматарскага калектыву “Незабудкі” Галавенчыцкага клуба народнай творчасці (Чавускі раён Магілёўшчыны), а потым доўга паціскаў рукі 80-гадовым выканальніцам. Кіраўніца ж гурта Надзея Казлова распавяла: “У нас, урэшце, не толькі творчыя абавязкі ёсць, але і грамадзянскія: і песню нашу адраджаем, і гонар дзяржавы за мяжой мацём!” (“К” № 39 за 2008 г.) Запытаецца: “Ну, і які тут креатыў?” Ды самы непадманны! 50 гадоў таму такі гурт арганізаваць, падтрымаць яго і давесці да статуса нематэрыяльнай каштоўнасці было пад сілу не кожнаму рэгіёну.

Д. **Драйв, дынамізм.** У Гродзенскім раёне мясцовыя культасветнікі, пабачыўшы, як працуе фотаканрэспандэнт “К” Юрый Іванюк, не маглі не ўстрымацца ад ацэнкі: “Нам бы такі дынамізм!” Іванюк сапраўды за адзін дзень здолеў сустрэцца з губернатарам, пераапрацуць для святочнага кадра старшыню СВК “Свіслач” у Дзеда Мароза, сабраць творчую сям’ю Жукоўскіх (чатыры сыны ды восем унукаў) у матчынай хаце і прывезці ў вёску “песняра” Анатоля Кашапарова... Але і культурны драйв клубнікаў, бібліятэкараў ды музейшчыкаў падаўся тады не менш уражальным. Дамінантай святочнай дзеі яны абралі праваслаўныя і каталіцкія Каляды і прадэманстравалі пры гэтым цэлы каскад феерычных, сапраўды драйвавых мерапрыемстваў (“К” № 52 за 2006 г.).

Е. **Еднасць памкненняў і дзеянняў.** Цяжка ўявіць выніковую дзейнасць аддзела культуры без самага шчыльнага кантакту з

Без “Я” Крэатыву не бывае!

раённымі ўладамі. Адзін з прыкладаў такога “каманднага” падыходу да вырашэння сацыяльна-культурных праблем можна пабачыць у Нясвіжскім раёне (“К” № 50 за 2007 г.). У выніку Дом культуры ў гарпасёлку Гарадзея ўпрыгожыў бы любы абласны цэнтр, а Цэнтр культуры ў аграгарадку “Навасёлкі” і СДК у аграгарадку “Лань” ніколі не пустуюць, бо кіраўніцтва Нясвіжчыны нават у сённяшні эканамічна неспрыяльны час усяляк падтрымлівае аддзел культуры: дапамагае з утрыманнем матэрыяльнай базы і з набыццём артыстычных касцюмаў для 13 народных, трох узорных і ўзорнага самадзейнага калектыву.

Ё. **Ёмістасць.** Паняцце неабсяжнае, таму з выключнай дакладнасцю характарызуе прызначэнне работніка культуры, які, асабліва на вёсцы, адказвае за ўсё. Ёмістасць — гэта і важкасць слова, вымаўленага перад шматлікай аўдыторыяй, і паўнацэннасць грамадскага ўчынку, і паўнаважжасць (чытай: высокая

прафесійнасць) канцэрта, дыскатэкі, тэатральнай дзеі, народнага абраду... Спасылка на канкрэтны нумар “К” не даём, бо артыкул пра ёмістасць на слова і ўчынак, паўнаважжасць і самадастатковасць вы знойдзеце ў кожным нашым нумары.

Ж. **Жыццядайнасць.** Не намі сказана, што думка і слова — рэчы матэрыяльныя. І таму цалкам натуральным падаецца тое, што духоўнасць людзей перадаецца матэрыяльным аб’ектам. Адсюль — “намоленыя” іконы, якія выпраменьваюць энергію дабрыні. Тое ж — і з клубамі, бібліятэкамі, музеямі, тэатрамі... Бываюць яны “намоленымі”, стваральнымі, гаючымі, жыццядайнымі, як храмы. А бываюць — і адваротныя з’явы. Але мы зараз не пра гэта. У вёсцы Літоўцы (Докшыцкі раён Віцебшчыны) мы пабачылі сельскі клуб і бібліятэку, якія месяцаца ў будынку колішняй недабудаванай лазні. “Пераарыентаваць” даўгабуд у аб’ект культуры дапамагло кіраўніцтва мясцовай сельскай гаспадаркі (“К” № 38 за 2007 г.). А вось хатняя утульнасць і цеплыню напоўнілі яе тутэйшыя культасветніцы. У ход пайшлі дыванкі, вышыўкі і вязанні ўласнага вырабу. Таму і выходзіць з таго клуба-бібліятэкі не хацелася... Дык што такое креатыў у культасветдзейнасці? Жыццёвая патрэба любога прафесіянала. Інакш клубныя сцены так і застануцца “намоленымі”.

З. **Запатрабаванасць.** Старшыня Чавускага райвыканкама распавядаў нам пра тое, што кожны работнік культуры павінен даказаць сваю патрэбнасць, і толькі тады любы ягоны слушны праект будзе ўсяляк падтрыманы. Слова — залатыя!

І ў тых рэгіёнах, дзе культасветнікі скардзяцца, што сельская культура іхняя — у ролі падгаспадаркі, як ні круці, але проста не здолелі давесці сваю патрэбнасць. А чаго не хапіла? Крэатыву ў думках і ўчынах.

І. **Інавацыя.** Абазначае слова новаўвядзенне і абнаўленне, а таму з’яўляецца адным з сінонімаў тэрміна “крэатыў” (гл. уводную частку Энцыклапедыі). Цудоўны прыклад інавацыі: укараненне інфармацыйнага тэрміна Нацыянальнага гісторыка-культурнага запаведніка “Нясвіж”.

К. **Крэда.** Інакш кажучы — аснова светапогляду. Не кожны выпускнік ВНУ і ССНУ культуры, размеркаваны на сяло, дакладна выкажа светапогляднае бачанне свайго прафесійнага прызначэння. А гэтаму, мы перакананы, трэба вучыцца. Бо лёс беларускай вёскі наўпрост залежыць ад яе сённяшняй і заўтрашняй культуры. І вытокі сапраўднай інтэлігентнасці — менавіта ў народнасці, у захаванні традыцыйнай нацыянальнай культуры. І толькі на гэтай урадлівай глебе прарасце важкі колас любой інавацыі. А беспрынцыпнасць — доля дачасніка. “Крэда прафесіянала”, узнагароджаных нагрудным знакам Міністэрства краіны, прапануем на старонках гэтага нумара “К”.

Л. **Лабораторыя.** Развіццё фальклору, краязнаўства, традыцыйных рамёстваў і г. д. немагчымае, на наш погляд, без навуковага сінтэзу і аналізу. Сям-там у музейных установах нашых рэгіёнаў можна адсачыць больш-менш навуковую планамернасць даследаванняў. А ці ёсць творчыя лабараторыі ў клубах, бібліятэках, дамах рамёстваў? Да прыкладу, пры Доме рамёстваў у Лепелі (Віцебшчына) такая лабараторыя дзейнічае (“К” № 13 за 2009 г.). У астатніх рэгіёнах функцыі “стратэгічных штабоў” навукова абгрунтаванай культасветы выконваюць хіба што метадычныя цэнтры. Ці не ў гэтым креатыўны рэзерв далейшага ўдасканалення рэгіянальнай культуры?

М. **Мабільнасць.** Першай і ўзорнай з’яўляецца тут Магілёўшчына. У кожным рэгіёне планавана дзейнічае мабільная “трыяда”: аўтаклуб, бібліюбус, кінавідэа-аперасоўка. Іншыя вобласці, на жаль, толькі набліжаюцца да сённяшняй магілёўскай “аўта-явы”.

Н. **Незаспакоенасць, неабьякавасць, няўрымслівасць.** Ад паняццяў канкрэтных зноў пераходзім да азначэнняў абстрактных. Менавіта яны характарызуюць асобу, без наяўнасці якой пра креатыў і думаць не варта.

О. **Ого!** Менавіта такая глядацкая рэакцыя павінна суправаджаць кожны творчы крок культасветніка. Пры адсутнасці такой ацэнкі рэкамендуем работнікам культуры вывучыць нашу Энцыклапедыю на памяць.

П. **Піар.** Тут нельга не ўзгадаць дзейнасць Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі. Самы ёмісты інтэрнет-партал, магчымасць віртуальнай экскурсіі па залах і калідорах, найбагацейшы інфармацыйна-адукацыйны банк даных... Нездарма Пасяджэнне Канферэнцыі дырэктараў еўрапейскіх нацыянальных бібліятэк, якое прайшло днямі ў Мадрыдзе, было ўзрушана высокім узроўнем развіцця нашай галоўнай бібліятэчнай установы (“К” № 40 за 2009 г.)... А работнікам рэгіянальнай культуры раім: умейце сябе піарыць. Да вашых паслуг — наша тэматычная ста-

Крэда прафесіяналаў

Попыт, камп’ютэр, рэклама

Таццяна КАРПУКОВІЧ, загадчык аддзела бібліятэчнага маркетынгу Цэнтральнай бібліятэкі Лунінецкай раённай бібліятэчнай сістэмы:

— Мой галоўны прынцып — не заставацца на адным узроўні, на дасягнутым, працаваць лепш, нават калі цяпер усё добра. Самым складаным з’яўляецца ўсталяванне кантактаў з людзьмі, бо да кожнага патрэбны асабісты падыход. Ужо 27 гадоў я ў галіне культуры, і ведаю, што немагчыма выпрацаваць стандартны сцэнарый у працы: без новых знаходак — нікуды. Вельмі падабаецца работа з камп’ютэрам, і камп’ютэрызацыя раённых бібліятэк спрыяе паляпшэнню работы. Цікавым і дзейным мне падаецца стварэнне і выданне рэкламнай прадукцыі, бо прыемна назіраць, як справа бібліятэкараў, кніга знаходзіць попыт у грамадства.

ронка “На людным месцы”. Пішыце: інфармуеце, прапагандуйце ўласны досвед і родны рэгіён. Пра вашы пошукі на бясконцай прасторы крэатыву будзе ведаць краіна!

Рэклама. Лагічны працяг “піару”. Мы пісалі нядаўна пра “агрэсіўны маркетынг”, які немагчыма наладзіць у музейнай справе без сучасных камп’ютэрных тэхналогій (“К” № 39 за 2009 г.). Праблема тут, як падаецца, больш шырайшая: час ужо стварыць паўнаватасныя сайты аддзелаў культуры з максімальна поўнай і багата ілюстраванай інфармацыяй і пра аматарскія самадзейныя калектывы, і пра перспектывы культурнага забеспячэння рэгіянальнага турызму. Без усяго гэтага — якая гаворка пра развіццё пазабюджэтай дзейнасці? Культурны сервіс павінен быць максімальна “навазлівым”.

Сімбіёз, сінтэз. Будучыня, як падаецца, — за сінтэтычнымі відамі мастацтва. Уявіце, як “прагучыць” на рэгіянальнай сцэне сімбіёз кіно, тэатра і канцэртнай дзеі! Пакуль такі сцэнічны крэатыў даваўся пабачыць у Чавускім РДК (Магілёўшчына) пад час святкавання 65-годдзя вызвалення краю ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Трэнд. Гэта агульная тэндэнцыя пры рознанакіраваным руху. Названая тэндэнцыя бывае ўзыходнай ды спыходнай, а таксама — бакавой. Так, у модзе трэндны могуць мець уласцівасці хуткаплыннасці, але, разам з тым, і паўтаральнасці. Можа, якраз на падобных уласцівасцях і варта сыграць работнікам культуры? Агульнымі тэндэнцыямі, да прыкладу, на Віцебшчыне стала адкрываць новых дамоў рамёстваў, іх пашырэнне за кошт філіялаў ды выязных заняткаў, а таксама, калі казаць пра эканамічны аспект, развіццё сеткі салонаў-крам. Апошнія маюцца на Браслаўшчыне, Глыбоччыне, Лепельшчыне і ў іншых рэгіёнах вобласці.

Універсал. Час “практыкаў” (спецыялістаў без адукцыі) беззваротна мінае. Нават бібліятэкар сёння павінен валодаць азамі сацыялогіі, псіхалогіі, рэжысуры і маркетынгу. Толькі культасветнік-універсал здольны ўтварыць на сале “культурную рэвалюцыю”, прыдумаць свой аўтарскі праект, даказаць ягоную слушнасць і з гонарам і агульнай карысцю рэалізаваць.

Фірмовасць. Работу ўстановаў культуры павінен вызначаць адметны, фірмовы стыль. Інакш кажучы, “фірмовы” — значыць “не фармальны”. І прыкладаў такой фірмовасці шмат. Напрыклад, “Бездзежскі фартушок”: і брэнд вёскі Бездзеж (Брэстчына), і назва мясцовага музея, і творчы грунт, і адна з дамінантаў творчай дзейнасці мясцовага аддзела культуры.

Харызма. Тое, што мы называем “Божы дар”. Тое, з чаго прарастае прызвание ўвогуле і прызвание работніка культуры ў прыватнасці. Харызматычны — значыць, таленавіты. Харызматычны — значыць, аўтарытэтны. І толькі такому спажывец культуры выкажа адназначную ацэнку: “Ого!”.

Цэнаўтварэнне. Зноў вернемся да платных паслуг культуры. Колькі каштуе білет на дыскатэку? Вынік калькуляцыі залежыць ад “сюжэтных” складнікаў танцавальнага вечара: чым іх болей, тым большая цікаўнасць да мерапрыемства, не кажучы ўжо пра стабільнасць грашовых даходаў... Інакш кажучы, цэнаўтварэнне турбуе ў першую чаргу тых, хто дбае не пра ардынарную, а пра тэматычную дыскатэку. Словам, актыўнасць цэнаўтваральнага працэсу — лакмусавая паперка выніковай дзейнасці любога аддзела культуры. Да прыкладу, Слуцкага (Міншчына), дзе начальнік штодня падпісвае не адну калькуляцыю на правядзенне самых розных мерапрыемстваў.

Чуццё. Без гэтай якасці таксама няма прафесійнага работніка культуры. Адаз “А я не ў курсе” спажывец культуры ўспрыме як доказ культасветнай няздольнасці. Так што амбіцыйнаму культасветніку трэба нос дудою трымаць. І тут без чуцця на неабходнасць “здабычы” новых ведаў проста не абыйсціся. Таму і падпіска на самыя розныя метадалагічныя выданні павінна быць досыць саліднай, і прага да самаадукацыі няхай не чэзне. Бо ўсё гэта працуе і на вашу харызму, і на ваш будучы крэатыў.

Шляхетнасць. Чытай: інтэлігентнасць, а значыць (даруйце за паўторы), народніцтва, трывалая грамадзянская пазіцыя і самаахвярнасць, без якой выніку на культурнай ніве не дасягнуць.

Эксперымента. Хто не рызыкуе, той не выйграе. Таму любы эксперымент у сферы культуры толькі вітаецца. Хоць любы будучы поспех можна спрагназаваць з дапамогай менеджменту і маркетынгу. Але творчы эксперымент (як плён самай неўтаймаванай фантазіі) — планіда творцы, які ўзводзіць рызык у ранг мастацтва.

Юзер. Карыстальнік камп’ютэра. І без гэтага навыку цяпер таксама не абыйсціся. Пагадзіцеся, дадзена ацёмка ў каментарыях патрэбы не мае.

Самая галоўная літара ў нашай энцыклапедыі. Скажаўшы “Я”, мы не толькі ўсведамляем сябе як асобу, але і нясём адказнасць за кожны свой творчы крок. На “Я” энцыклапедыя заканчваецца, з “Я” пачынаецца крэатыў.

Энцыклапедычныя старонкі гартаў Яўген РАГІН

Вячэрні расклад музеяў

Калі сёння прааналізаваць статыстыку наведванняў айчынных музеяў, дык стане відавочным той факт, што іх асноўная аўдыторыя — гэта вучні малодшых і сярэдніх класаў агульнаадукацыйных устаноў.

З гэтай нагоды музейшыкаў не можа не хваляваць тое, што іншыя катэгорыі грамадства не так часта завітаюць у іх установы. Чаму? Думаецца, справа тут нават не ў аб’якаваасці людзей да артэфектаў культуры, а хутчэй, у пэўнай недаступнасці музеяў, бо звычайна іх рабочы графік такі ж, як і ў любой іншай установе. І чалавек, ідучы з працы, у музей трапіць не паспявае. Узнікае лагічнае пытанне: што зрабіць, каб пашырыць межы музейнай дзейнасці?

Спробы вырашыць гэтую праблему цягам апошніх гадоў былі звязаны найперш з папулярнай акцыяй “Ноч музеяў”, прысвечанай Міжнароднаму дню музеяў. Менавіта пад час яе можна было назіраць за чэргамі і сапраўдным ажыятажам вакол надзвычай крэатыўных мерапрыемстваў гэтых устаноў культуры. Акцыя дапамагла зразумець запатрабаванні патэнцыйных наведвальнікаў, адлюстравала іх

інтарэс да новых метадаў папулярнасці культурных здабыткаў...

І вось — чарговы крок. Для прыцягнення працоўнай моладзі, больш сталых аматараў культуры і мастацтва, паводле слоў галоўнага спецыяліста ўпраўлення ўстановаў культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Святланы Гаўрылавай, з наступнага тыдня ў Мінску стартуе новая акцыя “Вечар у музеі”. Творчы эксперымент будзе доўжыцца спярша цягам двух месяцаў. Калі вячэрніх наведвальнікаў будзе шмат, дык і многія іншыя музеі Беларусі мусяць перайсці на новы графік.

За час правядзення акцыі раз на тыдзень кожны сталічны музей падоўжыць сваю працу да 21-й гадзіны. На жаль, у акцыі па аб’ектыўных прычынах не змога паўдзельнічаць наш скансен — Беларускі дзяржаўны музей народнай архітэктуры і побыту. А падрабязней даведацца, хто і па якіх днях будзе дзейнічаць у такім рэжыме, можна ў дырэктарыях музеяў. Удзельнікі акцыі аб’яваюць, што вячэрняя праграма не будзе адрознівацца ад дзённай: захаваная ўсе экскурсіі, лекцыі і выстаўкі. У той жа час, плануецца і шэраг цікавых мерапрыемстваў: сустрэчы з літарата-

рамі, мастакамі, музыкантамі, а таксама тэатралізаваныя пастаноўкі, прысвечаныя юбілеям гістарычных падзей.

Па словах Святланы Гаўрылавай, вопыт правядзення такой акцыі ў нашай краіне мае Магілёўшчына, музеі якой улетку падаўжалі графікі сваёй работы. Як паведамілі нам у Гомельскім палацава-паркавым ансамблі, да лістапада гэты музей будзе прымаць наведвальнікаў да 20.00, а ў перспектыве можа далучыцца да рэспубліканскай акцыі.

Бясспрэчна, важна і тое, каб інфармацыя пра акцыю стала вядомай многім. Для гэтага, як адзначыла Святлана Гаўрылава, будзе паказана адпаведная рэклама на айчынных тэлеканалах, да таго ж, кожны музей сам мусяць актыўна інфармаваць насельніцтва пра сваю дзейнасць. Бо, натуральна, у выйгрышы павінны застацца і музейныя супрацоўнікі, якія за прыцягненне значнай колькасці наведвальнікаў будуць мець і павышаны памер прэміі, што налічваецца з пазабюджэтных сродкаў. Арыфметыка тут — усім зразумелая.

Адметна, што акцыя супала з аналагічным праектам маскоўскіх музейшыкаў, дзякуючы чаму праз колькі месяцаў можна будзе параўнаць вынікі і сумесна абмеркаваць далейшыя шляхі папулярнасці музеяў і мастацкіх галерэй.

Кастусь АНТАНОВІЧ

Па слядах выступленняў “Культуры”

“Аж дзве Вольгі...” з Ударнай

Перадгісторыя гэтай публікацыі, шчыра скажам, нестандартная. Некалькі тыдняў таму ў рэдакцыю “К” завітаў дырэктар Максімавіцкага СДК, што на Клічаўшчыне, Сяргей Шчэпка: “Дапамажыце знайсці культасветнікаў для роднай вёскі!” Так у нашай газеце з’явіўся матэрыял “Кадры, адгукніцеся!” (гл. “К” № 35 за 2009 г.) пад рубрыкай “Візіт у рэдакцыю: дырэктар СДК просіць дапамогі”. Як толькі нумар газеты з гэтым артыкулам пабачыў свет, нам патэлефанаваў начальнік аддзела культуры Клічаўскага райвыканкама Рыгор Валжанкоў, падзякаваў газеце і паведаміў, што ў Максімавічах прыступілі да працы два маладыя спецыялісты культасветы — “аж дзве Вольгі”, і кадравае пытанне ў вёсцы збольшага вырашана...

З гэтай нагоды хочацца зазначыць вось што: газета, задаволіўшы просьбу неаб’якавага кіраўніка сельскай установы культуры, папросту выканалася свой прафесійны абавязак. Хто і заслужыў падзякі, дык гэта, на наш погляд, сам Сяргей Шчэпка. Ад уважанай кадравай палітыкі, пагадзіцеся, залежыць многае (калі не ўсё!) у фарміраванні высокага культурнага статусу вёскі, раёна, горада, вобласці. Таму любая актыўнасць тут толькі вітаецца. Сяргей

Шчэпка, занепакоены тым, што з-за кадравага голаду спыніла працу Максімавіцкая школа мастацтваў, а ў СДК, які пэўны час рамантаваўся, няма акампаніятара, пастараўся зрабіць усё, каб да 1 верасня ліквідаваць у вёсцы культасветны кадравы дэфіцыт. Для гэтага пабываў у многіх навучальных установах, раіўся з начальнікам ўпраўлення навучальных устаноў і кадраў Міністэрства культуры Наталляй Шмакавай, з плёнам выкарыстаў і рэспубліканскую трыбунаў нашай газеты. У выніку 1 верасня вясковае ДШМ распачала сваю дзейнасць, а СДК займеў акампаніятара...

Я пабываў у Максімавічах, пазнаёміўся з абедзвюма Вольгамі, пераконаўся, што выбар Сяргея Шчэпка зрабіў больш чым правільны.

Вольга Лашкевіч скончыла эстраднае аддзяленне Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. Харэограф. Родам з Барысава. Вельмі зацікавілася тым, што Максімавічы стануць сёлета аграгарадком. А калі прыехала сюды і прыступіла да працы, адразу адчула ўсе выгоды аграгарадоцкага жыцця-быцця. Папершае, атрымала ў адным з катэджаў мясцовай сельскай гаспадаркі добраўпарадкаваную кватэру (была на гэта ў аддзела культуры канкрэтна дамоўленасць з кіраўніцтвам СВК). Па-другое, спадабаліся Вользе Лашкевіч вясковыя дзеці: “Шчырыя, сумленныя, вельмі ахвочыя да творчага навучання”. Таму і акрыленая цяпер Вольга,

таму і ганарыцца сваёй пасадай. Сапраўды, дырэктар ДШМ у Максімавічах — ледзь не першы чалавек. Дый хіба ж дзіва: у школе мастацтваў цяпер — 27 дзетак. Вольга абышла летам сем’і кожнага з навучэнцаў: агітавала, прапагандавала і пераконвала. Атрымалася. Сёння ў навучальным эстэтычным цыкле ёсць не толькі харэаграфія, але і музыка...

А дапамагла ў гэтым Вользе першай Вольга другая. Разам і набор дзяцей у ДШМ рабілі, разам і выдзеленую кватэру на дзвюх падзялілі. Справа ў тым, што Вольга Касцяня скончыла Магілёўскае вучылішча культуры, год адпрацавала загадчыцай дзіцячага сектара Клічаўскага РДК, але з гатоўнасцю змяніла райцэнтр на сяло. Сама яна — з Клічаўскага раёна, вясковы побыт і вясковыя людзі для яе — звыклыя і зразумелыя. Дый прапанова была вельмі прывабная: вёсці гадзіны ў школе мастацтваў (Вольга валодае баянам і фартэпіяна) і працаваць на палову стаўкі акампаніятарам у сельскім Доме культуры. Задумак у Вольгі Касцяня шмат. Да прыкладу, прывабіла да агульных спеваў мясцовых бабуль: мяркуе стварыць з іх фальклорны гурт.

А жыўць дзяўчаты ў адным з двухпавярховых катэджаў па вуліцы Ударнай. І гэты факт не падаецца Сяргею Шчэпку выпадковым: “Ніякіх прэтэнзій да маладой змены пакуль не маю, бо працуюць паўдарнаму!”

Яўген РАГІН

фондаў з музея і частка бібліятэчных кніг, на той час стаяла вада пасля дажджоў. Але як толькі пра гэта напісала “Культура”, у падвал бібліятэкі быў завезены і насыпаны пясок. Цяпер туды можна заходзіць і без спецыяльнага абутку.

А вось што раскажаў Іван Супрунчык, народны майстар, навуковы супрацоўнік Музея этнаграфіі ў вёсцы Цераблчы.

— І ў нас змены вельмі вялікія: замянілі вокны ў музеі, паставілі шклопакеты, новыя дзверы — карацей, сапраўдны еўрарамонт. Да канца восені аб’яваюць зрабіць частку даху, які працякае. Газета — гэта сапраўды вялікая сіла!

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Прачыталі — адрэагавалі

На свяце ў Белаежскай пушчы карэспандэнт “К” змог не толькі на свае вочы пабачыць зуброў, патрымаць у руках рыцарскі меч і паспяваць разам з грамадой шлягераў, прысвечаны запаведніку.

Народныя рамеснікі, што з’ехалі з усіх куткоў Брэстчыны, прыцягвалі да сябе вялікую ўвагу шматлікіх гасцей свята, дэманструючы вырабы з лёну, дрэва, саломкі, керамікі, жалеза і многага іншага.

Давялося сустрэцца і з некаторымі майстрамі народнай творчасці, пра якіх “К” пісала ў серыі публікацый, прысвечаных нашаму велатуру па Палесці. Аказалася, на гэтыя артыкулы ў пэўных месцах належна адрэагавалі органы ўлады. Гэтак сустрэўся з дырэктарам музея “Бездзежскі фартушок” Марыяй Астаповіч.

— Пасля вашай публікацыі змены адбыліся ў Драгічыне, у раённай бібліятэцы, — распавяла яна. — У падвале ўстановы культуры, дзе размяшчалася частка

Крэда прафесіяналаў

Калі душа ў рабоце...

Аляксандр КЛІМАШОНАК, начальнік участка рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства “Мінскрэстаўрацыя”:

— Галоўная задача рэстаўратара ў тым, каб стаць на месца таго майстра, які працаваў некалькі стагоддзяў таму. І самы важны прынцып — не нашкодзіць. Я лічу, што праца ўдалася тады, калі наведвальнік архітэктурных помнікаў, музеяў не адчувае, што гэта муляж, а думае, што так было на самой справе. Калі душа ў рабоце, калі мая справа мне падабаецца, то любы складанасці не падаюцца мне цяжкімі. Што для мяне з’яўляецца самым цікавым? Гэта праца над тым, чаго яшчэ ніколі не рабіў, мне радасна вывучаць і ўдасканальваць старадаўнія рэчы, з якімі раней не сутыкаўся на сваім шляху.

Традыцыі святкавання, як і самі святы, у кожнай нацыі складаліся стагоддзямі. Але кожная новая эпоха ўносіла свае карэктывы. Сёння ж, можна сказаць, мы з'яўляемся сведкамі таго, як, падсумоўваючы многія ранейшыя традыцыі шэсцяў і гулянняў, паступова выяўляюцца рысы новых масавых святаў — святаў XXI стагоддзя. Штогод "сталіца" многіх такіх імпрэз "падарожнічае" па малых гарадах Беларусі. Але ўсё роўна кожная мясціна нашай краіны ў той ці іншай ступені "аглядаецца" на Мінск, і вопыт горада ў разнастайных святкаваннях становіцца карысным для іншых рэгіёнаў. Дык якія яны, сталічныя асаблівасці масавых святаў? З гэтым пытаннем мы звярнуліся да начальніка ўпраўлення культуры Мінгарвыканкама Уладзіміра КАРАЧЭУСКАГА і рэжысёраў, якія рэалізуюць свае ідэі на мінскіх пляцоўках.

Фота Юрыя ІВАНОВА

— Галоўнай асаблівасцю масавых святаў у Мінску, — распавёў Уладзімір Міхайлавіч, — трэба, пэўна, лічыць надзвычай вялікую колькасць людзей, прычым як сярод удзельнікаў, так і сярод гледачоў. Адно толькі шэсце да Дня Незалежнасці сабрала больш як 5 тысяч удзельнікаў! А публікі — увогуле не падлічыць! Бо акрамя мінчан на свята ў сталіцу імкнуцца многія жыхары Міншчыны. Дык з іншых рэгіёнаў часта прыязджаюць — цэлымі групамі. Часцей, канешне, моладзь, але апошнім часам такі адпачынак становіцца таксама сямейным і нават карпаратыўным: замаўляюць транспарт, прыязджаюць "на экскурсію", адпачываюць, рушаць дадому.

— **Вядома, каб арганізаваць такую плынь людзей, патрэбны немалыя намаганні...**

— Падключаем усе аддзелы гарвыканкама, шчыльна супрацоўнічаем са службамі бяспекі. Сёння, здаецца, ужо ўсе ведаюць: на такіх святах не прадаюцца алкагольныя напоі ды праход да месца гулянняў ажыццяўляецца праз спецыяльна абсталяваныя прапускныя пункты: мы павінны гарантаваць тым, хто прыйшоў, поўную бяспеку, абараніць іх ад непрыемных нечаканасцей. Спачатку, праўда, меры бяспекі выклікалі непаразуменне часткі публікі, але цяпер да іх ужо прызвычаліся. Бо ўсе разумеюць: гэта робіцца не з чыёйсьці прыхамасці, а дзеля аховы і спакою грамадзян.

— **Калі ў мінулыя дзесяцігоддзі асноўным месцам масавых святочных гулянняў становіўся цяперашні праспект Незалежнасці, дык**

сёння — праспект Пераможцаў. Гэта таксама неяк паўплывала на святочныя традыцыі?

— Такую колькасць народу, як цяпер, можа вытрымаць хіба шырыня праспекта Пераможцаў. Асноўная святочная зона ахоплівае адлегласць ад гарадской Ратушы да стэлы "Мінск — горад-герой". Але гэта не перашкаджае ствараць і іншыя эпіцэнтры святочных падзей: ля Нацыянальнай бібліятэкі, на пляцоўцы перад Палацам культуры чыгуначнікаў, у Цэнтральным дзіцячым

У эпіцэнтры "экзамену на свята"

Рэжысёрскі ход

Дарэчы, ці ведаеце вы, што аўтарам першых Святаў горада Мінска быў заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі, рэжысёр-пастаноўшчык Мікалай ДУДЧАНКА? Першае адбылося 24 мая 1986 года...

— Памятаю, — узгадвае Мікалай Рыгоравіч, — як мяне выклікалі ў гаркам партыі і сказалі: "Патрэбна свята горада!" На той час ніхто дакладна не ведаў, што гэта павінна быць. Але вялася вельмі сур'ёзная праца: не толькі на фальклорна-этнографічным узроўні, калі вывучаліся і абагульняліся разнастайныя народныя святкаванні, але і на метэаралагічным. Было высветлена, што для Мінска лепшы месяц у годзе — менавіта май: паводле шматгадовых назіранняў, на гэты час прыпадае найбольшая колькасць сонечных і найменшая — пахмурных, дажджлівых дзён. Таму і вырашылі святкаваць у маі.

Хацелася зрабіць штосьці канцэптually лагічнае, паслядоўнае. Такой канцэптually асновай сталі традыцыі беларускай талакі, калі людзі збіраюцца, каб разам працаваць і, адпаведна, разам святкаваць вынікі сумеснай працы. Было адкрыццё свята, шэсце па горадзе. Былі свае героі, сярод якіх — няўрымслівы Несцерка ды гаспадыня свята. Сваіх герояў мела кожная святочная пляцоўка. А завяршалася дзея на стадыёне "Дынама", дзе кожная з пляцовак рабіла сваю прэзентацыю — штосьці самае адметнае з паказанага. Праз два гады, у 1988-м, на стадыёне "Дынама" было ўжо ажно пяць прадстаўленняў. Праводзіліся і карнавалы, у 90-х — водная феерыя...

— Калі працуеш над падобнымі масавымі святамі, — дзеліцца думкамі рэжысёр Наталля КУРАШ, — вельмі хочацца, каб людзі атрымалі чалавечае цяпло, добры настрой, станоўчыя эмоцыі, пазітыўны зарад. Таму і песні падбіраеш — цёплыя, добрыя, пра родную зямлю, Радзіму-маці. Хочацца, каб у такіх святах як мага больш шырока ўдзельнічала моладзь, каб праз гэтыя канцэрты выходзіў патрыятызм, моладзь далучалася да высокай культуры. Вось і сплятаеш гэтакія "мастацкія карункі"...

парку імя Максіма Горкага. Пры гэтым кожная такая пляцоўка мае сваю мэтавую аўдыторыю, а значыць, і сваё, так бы мовіць, аблічча. Мы імкнёмся, каб там была прадстаўлена не гэтка жэравая "саянка", а своеасаблівы "клуб па інтарэсах". Таму ў святочнай сталіцы свядома ўзнікаюць такія зоны, як спартыўная, дзіцячая, маладзёжная, Горад майстроў і іншыя. Ахопліваем практычна ўсе групы насельніцтва.

— **Апошнім часам такія свята разрастаюцца па ўсім горадзе. І праводзяцца не толькі ў цэнтры, але і ў так званых "спальных раёнах"...**

— Сапраўды, гэтая тэндэнцыя становіцца ўсё больш шырокай. Нават феерверкі пачалі адбывацца не толькі на асноўнай пляцоўцы, але і на дадатковых. І хаця большасць публікі па-ранейшаму выпраўляецца на праспект Пераможцаў, убачыць такія салюты можа кожны, хто захоца.

— **Памятаю, як дзецьмі мы з бацькамі хадзілі на мост ля плошчы Перамогі і салют паглядзець, і святочную ілюмінацыю... Вядома, цяперашню колькасць ахвотных далучыцца да феерверкаў не змесціць ніякі мосцік праз Свіслач.**

— Паступова складаюцца еўрапейскія традыцыі вулічных святкаванняў, разнастайных канцэртных,

тэатралізаваных паказаў на адкрытых паветры. Але, забаўляючы, мы яшчэ і выходзім наведвальнікаў такіх святаў. Выходзім не толькі этычна, прывіваючы ім нормы паводзін на падобных мерапрыемствах, але і эстэтычна. Так, мы ўсё больш шчыльна супрацоўнічаем з Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатрам оперы і балета Беларусі, Беларускім дзяржаўным акадэмічным музычным тэатрам, Беларускім дзяржаўным цыркам, артыстамі і творчымі калектывамі Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Заўсёдна маглі звярнуць увагу, што на адкрытых паветры гучыць усё больш музычнай класікі, цудоўных оперных галасоў. Такія "вулічныя прэзентацыі" аказваюцца карыснымі і самім тэатрам, прыцягваючы да іх цікавасць з боку самай рознай публікі, у тым

ліку той, якая, можа, раней у тэатр і не наведвалася.

— **Відавочна, што масавыя свята набываюць усё новыя адценні, штосьці з цягам часу змяняецца: адно застаецца, іншае — знікае...**

— Штараз, рыхтуючы свята, мы адчуваем сябе, як пад час экзамену: вельмі хвалюемся, ці атрымаецца ўсё, што задумалі, ці ўспрыме гэта публіка... Дык пасля святкавання не сядзім склаўшы рукі: праводзім "работу над памылкамі", гэтакі "разбор палётаў". І надалей імкнёмся захоўваць усё толькі самае лепшае. А галоўнае — напоўніць выкарыстоўваць напрацаваны вопыт узаемадзеяння паміж рознымі структурамі, арганізацыямі і калектывамі. Бо масавае свята — справа агульная.

Гутарыла Надзея БУНЦЭВІЧ

Крэда прафесіяналаў

"Не магу не здзіўляцца!"

Ірына ВАРАБ'ЁВА, выкладчык харавых дысцыплін Дзіцячай музычнай школы № 9 г. Мінска:

— Я ўсё жыццё буду вучыцца ў час, калі вучу іншых. Кожнае дзіця дае мне нейкі досвед. Пастаянна ўдасканальвацца — гэта мой прынцып.

Мне падабаецца рабіць з дзецьмі сур'ёзныя творы, яны здольныя да большага, чым думаюць многія выкладчыкі. Сумесная творчасць дае шмат. Прыемна назіраць, як дзіця, якое нядаўна ведала мала, пачынае тварыць, мяне радуе, што я магу яму нешта перадаць. У маіх вучняў самыя розныя галасавыя даныя і здольнасці, але я не магу не здзіўляцца: якія таленавітыя, пражныя да творчасці бываюць дзеці! Яны паступова ўнікаюць, выказваюць свае ўнутраныя адносіны да музыкі, вучацца шчыра і аддана. Думаць разам, развіваць патэнцыял маленькіх творцаў — гэта вельмі цікава.

Сярод уганараваных знакам Міністэрства культуры “За ўклад у развіццё культуры Беларусі” — загадчык трупы балета Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь Таццяна ШАМЕТАВЕЦ.

Пры з’яўленні на сцэне Таццяны Шаметавец любая балетная класіка, падобная да дыстыляванай вады, адразу набывае найтонкія водары псіхалагічных адценняў. Дый сама гэтая танцоўшчыца — бы журавіна: салодка-кісла-горкая (але без саладжавасці, аскаміны ды горычы), чым бліжэй да “зімы”, тым адметнейшая, заўважнейшая, ярчэйшая. Адсвяткаваўшы днямі 30-годдзе творчай дзейнасці выхадам на сцэну ў партыі сінёры Капулеці (“Рамэа і Джульета” С.Пракоф’ева), яна зрабіла сваю гераіню той “ракавой” жанчынай, што звязвае ўсіх персанажаў трагедыі ў тугі вузельчык нянавісці і кахання, рассячы які можа хіба смерць.

“Я — да яго, а ён...”

Памятаю, як калісьці ў “Лебядзіным возеры” яна адным рухам рукі (зноў-такі, не ў партыі Адэты-Адэлілі, а ў сціплым “праходзе па сцэне” ўплывовай прынцыпы — маці Зігфрыда) ледзь не цалкам скіравала ўсю канцэпцыю гэтага романтичнага балета да псіхалагічнай дакладнасці. Яна ТАК працягнула да свайго “сцэнічнага сына” руку, што стала зразумела: Зігфрыд будзе шукаць сабе жонку з такімі ж выразна-пластычнымі рукамі-крыламі, таму і знойдзе яе сярод зачараваных лябёдак, а зусім не ў палацавым асяроддзі.

— Ну што можна сказаць жэстам? Здавалася б, анічога. А хочацца сказаць так многа! Балет — “маўклівае” мастацтва. І сказаць мы можам шtosыці толькі сваім целам. Таму, мабыць, я заўсёды так уважліва стаўлюся да кожнага руху, укладаючы ў яго сэнс і душу. Шкада толькі, што партнёры, здараецца, не заўсёды адказваюць: бывае, я — да яго, а ён у іншы бок глядзіць, паўтараючы завучаныя рухі. А пасля спектакля мяне заўсёды сумневы бяруць: ці зразумелі мяне гледачы, ці пачулі яны тое, што я хацела сказаць? У педагогіцы ж і рэпэцітарстве ўсё гэтае “маўленне рухамі” даецца яшчэ складаней. Калі танцуеш сам, дык сам і адказваеш за вынік, а тут укладаеш усё ў іншых — і невядома, што з гэтага атрымаецца. З кожным вучнем таксама патрэбны своеасаблівы “тан-дэм”, узаемаразуменне. Я чакаю ад іх, найперш, самааддачы. Але не ўсе здольныя ўспрымаць новыя веды, прапускаць іх праз сябе і выносіць на суд гледача ўжо шtosыці сваё...

Пачатак — ля станка

“Сваё” ў Таццяны — усё. Прычым з’явілася гэтая “САМАснасць”, відаць, літаральна з нараджэння.

— У дзяцінстве балет быў для мяне не больш як фантазіямі, ілюзіямі, свя-

Т.Шаметавец і І.Сядзько ў балете “Карміна Бурана”.

точнымі блёсткамі, убачанымі па тэлевізары. Імітуючы пуанты, я прывязвала да ног усялякія смешныя рэчы. У пяць гадоў дзядуля прывёў мяне ў ансамбль “Зорачка” пры ДOME піянераў. Пайшлі полькі, лядоніхі ды іншыя скокі ўперамку з эзерсісам ля станка — вядома, у чэшках. Кіраўніца ансамбля, у сваю чаргу, адвляла мяне ў харэаграфічнае вучылішча. Ішоў апошні тур прыёмных іспытаў, але мяне пакрыцілі-павярцелі — і ўзялі. Я ўзрадавалася: думала, адразу танцаваць пайду. Але ж не: пачалася сапраўдная катарга. Заняткі ішлі ў самім тэатры, на першым павер-

такую “ракіроўку”. Але яму хацелася, каб гэтая партыя была больш значнай, чым здаецца на першы погляд. І хаця мяне ўсе ўхвалялі, цяпер усведамляю, што тады роля Капулеці была ў мяне гэткай “зробленай”, і паступова я прыйшла да таго, што яе трэба адбудоваць, як у драматычным тэатры, але яшчэ больш выразна і асэнсавана. Да гэтай ролі сапраўды трэба “дарасці”, “дасталець”, каб не раздорваць жэсты направа-налева, а быццам “торгаць” усіх навакольных за нябачныя ніткі, змотваючы іх у нябачны клубок.

Смех і слезы Капулеці

— Дзіўна, але менавіта з Капулеці ў мяне звязаны і самыя, бадай, смешныя ўспаміны. У любым тэатры любяць байкі, з задавальненнем іх раскажваюць — вядома, ужо пасля таго, як перажылі сцэнічны шок ад “надзвычайных абставін”. Ніводныя “пасядзелкі” не абыходзяцца без таго, каб не ўзгадаць, да прыкладу, як у другой дзеі “Жызэлі”, дзе ўсё адбываецца ў свеце ценяў, па-за празрыстым заднікам прайшла “зблукваюшая” котка. Ці прыбіральшчыца з вядром: думала, яе

як перамога над ёй. А ці не заклік да актыўных дзеянняў (замест “вольнага плавання” па цяжэнні жыццёвай ракі) — яе Дзядуля ў “Балеро”?

Дый роля Феі Карабос у елізар’еўскай рэдакцыі “Спячай прыгажуні” значна перапрацавана і пашырана (прытым, што сам спектакль — скароцаны). Зноў-такі, ці не дзякуючы Таццяне? Гэтую партыю выконвалі, дарэчы, і мужчыны. Але толькі ў Т.Шаметавец гераіня ўспрымалася не састарэлай чараўніцай, а абуранай прыгажуняй, дзея ж набывала рысы не пароды, не казкі, а... прытчы. Нечака-

ваць — я ўвогуле сама зрабілася лепшай. І зразумела, што ўдасканальвацца ніколі не позна. А настаўнікамі могуць быць самыя розныя людзі, не абавязкова педагогі.

Днямі ў наш тэатр прыезджала піцерская зорка Ульяна Лапаткіна, танцавала “Кармэн-сюіту” пад час Міжнароднага фестывалю Юрыя Башмета. Мне ўдалося паглядзець яе рэпетыцыю: гэта было нават цікавей, чым уласна спектакль. Тэмперамент і такт, глыбіня ў танцах і ў звычайных чалавечых зносінах, а позірк — бы з іншага часавага вымярэння. Асабліва мяне ўразіла, як

Ад “Зорачкі” да зор + рэпэцітарскі “дазор”

Балет як фантазіі, цяжкая праца, космас

се, усе вакол — чужыя. Мяне нават выганяць збіраліся: маўляў, нічога з яе не выйдзе.

Мабыць, сапраўды не было ў мяне гэтых выключных прыродных даных, але ж было жаданне — танцаваць. І я прагна лавіла заўвагі, накіраваныя да іншых, больш адораных. Запомнілася, як у старэйшых класах адна з настаўніц кінула пра мяне фразу: “Хутка яна вас тут усіх пераскочыць”. Але ўсё роўна: заканчваючы навучанне, адчувала сябе жудасна закамплікаванай, нейкай непаўнаватаснай. Нават здзівілася, што мяне адразу залічылі ў трупы. Але ж у тэатры мой лёс рэзка змяніўся: адразу ўзялі ў “Дон Кіхот”, далі сольную варыяцыю. Потым пайшлі пастаноўкі Елізар’ева: “Спартак”, “Шчаўкунок”, “Карміна Бурана”, “Балеро”, “Вясна свяшчэнная”, “Рамэа і Джульета”...

Я была сярод іншых Джульет, але са сваім немалым ростам наўрад ці магла марыць аб прэм’еры. Адчуваў гэта і сам Валянцін Мікалаевіч — і раптам прапанаваў мне ролю сінёры Капулеці. Потым ён прызнаваўся, што не быў упэўнены, ці зразумею я

не ўбачаць. З Капулеці ўсё было іначай: папраўдзе, смех скрозь слёзы. Ці нават праз роспач.

Вазілі мы нека “Рамэа і Джульету” ў Галандыю. А сцэна там аказалася куды меншая па памерах за нашу. Як змясціць дэкарацыі? Як нам рухацца на такой нязвычайна блізкай адлегласці? Але ўсё, здаецца, атрымалася — акурат да сцэны смерці Тыбальда. Маім партнёрам на тым спектаклі аказаўся Ігар Сядзько — артыст надзвычай пластычны, эмацыйны, парывісты. Ён у кожную сваю партыю дадаваў дадатковай пластычнасці і тэмпераменту. А тут яшчэ і нагода для гэтага мелася! Але ж бачу я: ад яго рухаў статуя Божай Маці з немаўляткам шtosыці захісталася: нетрываўла яе, мабыць, замацавалі на хісткім пандусе. А стаіць жа — побач, чаго добрага — упадзе. Так яно і адбылося! У самы непадыходзячы момант. Падае статуя — на Сядзько, следам за ёй — сам Сядзько. Трымае яе ў абдымках, ногі ўзяцелі дагары. А ў мяне ў тую хвіліну — рукі дагары. Абсалютна ідэнтычны “малюнак” — ну проста харэаграфічная знаходка! Краем вока бачу, што ўся трупы гатовыя за жывоцікі трымацца, але ж — устрымліваюцца. Дый я сама — рагачу ў душы, а на твары — жалоба...

Жаночыя характары, створаныя Таццянай на балетнай сцэне, — гэта папраўдзе ролі, а зусім не звыклыя партыі. Дый падрыхтаваны яны — штучна, а не праслаўлены “партыямі”. Сёння, пасля таго, як мінула шмат гадоў пасля нараджэння спектакляў, што ствараюць залатыя фонды нацыянальнай культурнай спадчыны, можна без ваганняў сведчыць: не было б ТАКОЙ Т.Шаметавец — многія спектаклі В.Елізар’ева былі б іншымі. З іншай расстаноўкай персанажаў і, адпаведна, іншай філасофскай канцэпцыяй. У свой час некаторыя крытыкі шкадавалі, што Таццяна крыху абдзелена цэнтральнымі партыямі ў елізар’еўскіх палотнах, бо ягоньня балетных героі — гэта моцны, бы дрэва, мужчына, і празрыста-бесцялесная, бы ўвасабленне галінкі ці самой душы, жанчына. Можна, так яно і ёсць — у “Стварэнні свету”, “Цілі Уленшпігелі”. Але ж сёння, праз стос гадоў, відавочна: і “Карміна Бурана”, і — асабліва — “Балеро” ствараліся не проста ў разліку на Таццяніны здольнасці, а менавіта для яе.

Бо ейная Блудніца ў сярэднявечна-сучаснай “Карміне...” — гэта не ўвасабленне спакусы, а хутчэй, гімн радасцям жыцця, якое ўспрымаецца не як “паступовы шлях да смерці”, а

на вымалёўваўся яшчэ адзін сюжэтно-філасофскі ход, не прадугледжаны ні Перо, ні Пеціпа, ні Чайкоўскім: Карабос — гэта “зваротны бок” юнай Аўроры, яе магчыма будучыня. І калі “злая” Фея Карабос прадракае прынцэсе раптоўную смерць — яна жадае ёй, на самой справе, ніколі не перажываць таго, што перажывае сама: крыўду ўсімі забытай старой, якая паранейшаму адчувае сябе моцнай жанчынай.

Ці моцная сама Таццяна? Думаю, менавіта настолькі, каб ніколі не дэманстраваць гэта наўмысна, як выклік усяму свету. Звонку — сімвал вытанчанасці і безабароннасці, а ўнутры — нябачны стрыжань, які раз-пораз бліскае маланкай удумлівых вачэй. Дый сямейны саюз “Таццяна Шаметавец — Ігар Артамонаў” успрымаецца сімвалам гармоніі, дасканаласцю спалучэння мудрасці, тонкай інтэлігентнасці і творчай дзёркасці.

Што рабіць ніколі не позна?

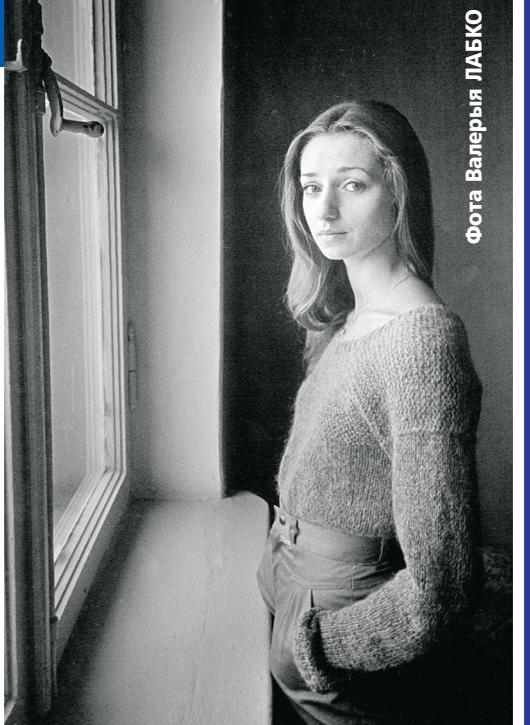
— Я ўдзячная ўсяму, што са мною адбылося. І асабліва — таму, што ў маім жыцці з’явіўся Ігар — цудоўны бацька (калі мы з ім з’ядналі нашы лёсы, майму сыну Віталіку было 3 гады, зараз — 18), муж, танцоўшчык [Таксама саліст нашага Вялікага тэатра. — Н.Б.], творчы дарадчык. Ва ўсіх гэтых іпастасях ён непадробны. Уяўляецца? Нават перавучваю мяне, як корпус трымаць, прычым ужо ў сталым узросце, калі, здавалася б, змяніць шtosыці папросту немагчыма. Я стала лепей не толькі танца-

далікатна і, разам з тым, дакладна яна тлумачыла Юрыю Башмету (ён жа не балетны дырыжор), што ёй як танцоўшчыцы патрэбна. І — пераканала мастэра! Без аніякіх “жаночых хітрыкаў”.

Гэтая сустрэча мяне дадаткова запэўніла: я на правільным шляху. Бо толькі цяпер, завяршыўшы танцавальную кар’еру, я, пэўна, дакладна ведаю, як трэба не толькі танцаваць, але і іграць. Галоўнае — як і колькі (гэта вельмі важна!), каб не пераіграваць, бо тут падсцерагае іншая крайнасць. Вось толькі — данесці б свае веды да іншых! Таму педагогічная дзейнасць — гэта і працяг твайго ўласнага жыцця ў вучнях, і вялікая адказнасць.

Асабліва складана бывае на оперных пастаноўках. Там балетныя сцэны — быццам бы зусім не галоўныя. Але ж хочацца надаць ім вагу — эстэтычную, сэнсавую, у чымсьці нават “спеўную”. А рабіць гэта даводзіцца не самай, а праз іншых — удвая цяжэй і адказней...

Надзея БУНЦЭВІЧ

Фота Валерыя ЛАБКО

Крэда прафесіяналаў

Выпадкам тут не затрымліваюцца

Надзея ЖУК, кіраўнік аддзела культуры Кобрынскага райвыканкама:

— Кожнае мерапрыемства, якое мы арганізуюем, — гэта новы творчы прадукт, і ад таго, як яно пройдзе, залежыць настрой нашага калектыву. Таму мы з самага пачатку імкнёмся дарыць людзям якасную духоўную культуру, напаяючы установы культуры жыццём, рухам. І ўвесь час я заўважаю, што ўдасканальваюся сама, у творчасці і кіраванні. Гэта тая сфера, якая аб’ядноўвае людзей, пазбаўляе ад індывідуалізму, робіць іх больш багатымі інтэлектуальна. Мне прыемна, што прыходзяць новыя кадры і застаюцца працаваць, “выпадковыя” ж людзі тут не затрымліваюцца. Таму за будучыню я спакойная.

Фэст прывідаў без “бясплатнага сыру”

Эдынбург, Пльзень, Гальшаны...

Ледзь паспеў адгрымець Першы Фэст сярэднявечнай музыкі “Гальшанскі замак”, як інфармацыйныя каналы распаўсюдзілі новую сенсацыйную інфармацыю: на Беларусі з’явіцца свой Фэстываль... прывідаў. Зразумела, што лепшага месца для яго правядзення за апісаных Уладзімірам Караткевічам руіны ў нашай частцы Еўропы не знойдзеш.

Магчыма, хтосьці здзівіцца, даведаўшыся, што аўтар гэтай ідэі — не якісь “легкадумны” юнак, а дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь. Хаця насамрэч здзіўляцца ініцыятыве Валянціны Лузінай не выпадае. За “легкадумнай” абалонкай гэтага праекта тоіцца зусім не прывідны эканамічны патэнцыял. Пара-тройка падобных імпрэз, якія ладзяцца ў розных кутках Старога Свету, карыстаюцца шалёнай папулярнасцю сярод турыстаў. Да нядаўняга часу “анамальны” імідж Гальшанаў практычна не выкарыстоўваўся.

Маштабную “раскрутку” адметнасцей роднага Ашмянскага краю Валянціна Лузіна распачала ўжо шмат гадоў таму, займаючы пасаду намесніка старшыні райвыканкама (“К” неаднойчы асвятляла ейную руплівую дзейнасць на гэтай ніве). На яе думку, будучыня турызму — менавіта ў смелых крэатыўных ініцыятывах: анімацыйных экскурсіях і

фэстах з арыгінальнай праграмай, здатных абудзіць фантазію наведвальнікаў.

Задума зладзіць такую імпрэзу ля муруў Гальшанскага замка існавала ўжо даўно. 3-га кастрычніка яна была рэалізавана. Адрэз культурна-аэрамагнітнага раёнаўскага зноў знайшлі зацікаўленага партнёра — турыстычную фірму, якая спецыялізуецца на арыгінальных спосабах рэпрэзентацыі беларускай даўніны. А знакаміты гурт “Стары Ольса” акурат меўся адсвяткаваць сваё дзесяцігоддзе.

Адзіным складнікам, якога не хапала гэтаму орен ай, аказалася надвор’е. Тым не менш, колькасць прададзеных білетаў ужо напярэдадні фэсту перасягнула паўтары тысячы. І гэта прытым, што іх цана была зусім не сімвалічнай.

— Так, цана ў 20 тысяч рублёў за білет на такую імпрэзу некаторых пакуль здзіўляе, — кажа начальнік аддзела культуры Ашмянскага райвыканкама Галіна Балінская. — Але, думаю, нам трэба ўжо забывацца пра “бясплатны сыр”. Публіка павінна разумець, што арганізацыя такога мерапрыемства запатрабавала вялікіх выдаткаў.

Затое, паводле яе слоў, для правядзення фэсту сярэднявечнай музыкі не спатрэбілася ні капейкі бюджэтных сродкаў.

Паколькі першы блін не атрымаўся камяком, жаданне зрабіць

фэст штогадовым у яго арганізатараў было заканамерным. “Прывідная” тэматыка зробіць яго яшчэ больш папулярным.

— Пэўныя задумкі на гэты конт у нас ужо ёсць, але, думаю, пакуль што раскрываць іх не варта, — інтрыгуе Галіна Балінская. — Зразумела, што сваімі сіламі такую імпрэзу мы не адолеем. Таму плануем звярнуцца па дапамогу да спецыялістаў з Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.

Паспрабуем мы выйсці і на міжнародны ўзровень: чаму б не запрасіць да супрацоўніцтва, скажам, каўнаскі Музей чарцей?

Налета Гальшанскі замак адсвяткуе сваё 400-годдзе. Валянціна Лузіна і Галіна Балінская вельмі спадзяюцца на тое, што старыя муры атрымаюць да юбілею своеасаблівы падарунак:

распацнуцца работы па іх кансервацыі. Па замове аддзела культуры спецыялісты з ІКАМОС ужо распрацавалі канцэпцыю далейшай эксплуатацыі замка: поўнасцю яго аднаўленне не плануецца, але правая вежа, якая ацалела найбольш, будзе адрэстаўравана, і ў ёй размесцяцца невялікая музейная экспазіцыя ды крамка па продажы сувеніраў.

Таксама плануецца неўзабаве аднавіць сістэму ставоў, якая ўваходзіла ў замкавы комплекс, і тым самым стварыць помніку архітэктуры адпаведны гістарычны антураж. Таму рэжысёры “прывіднага” фэсту не будуць абмежаваны ў плане сваёй фантазіі.

Магчыма, з часам мы пераканамся, што рабіць грошы на прывідах можна не толькі ў шатландскім Эдынбургу, чэшскім Пльзене і славацкім Бойніцкім замку.

Ілля СВІРЫН

На здымках: рэканструкцыя выгляду замка XVIII ст. і ягоныя руіны сёння.

Крэда прафесіяналаў

Адстойваць гістарычную праўду

Галіна БАБУСЕНКА, вучоны сакратар Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны:

— Самае цікавае і самае складанае ў нашай працы, нават самай руцінай, — гэта пошук. Бывае, што гісторыю аднаго фотаздымка можна вызначыць некалькі гадоў: кантактаваць з замежнымі вучонымі, аналізаваць самыя розныя крыніцы. Мне падабаецца, што менавіта ў нас людзі могуць знайсці праўдзівыя звесткі пра вайну ў вялізнай плыні інфармацыі, у тым ліку несапраўднай. 21 кастрычніка нашаму музею спаўняецца 65 гадоў. Ён заўжды быў у авангардзе, больш, чым іншыя галерэі, даваў магчымасць суперажываць, адчуць павагу да мінулага, паназіраць за ходам гісторыі.

На родных вядомых і таленавітых людзей заўсёды ляжыць вялікі, але мала кама вядомы цяжар адказнасці. Мала хто ведае, колькі сіл, энергіі ідзе на тое, каб падтрымаць у цяжкую хвіліну, дапамагчы ў побытавых справах слаўтаму творцу, а пазней — захоўваць добрую памяць пра яго. Гэтыя словы — і пра сына Якуба Коласа, Данілу Канстанцінавіча Міцкевіча, заслужанага дзеяча культуры БССР.

“Не прыняты!..”

Як “элемент непратэтарскага паходжання”...

У 2009-м Дзяржаўны літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа святкуе 95-годдзе з дня нараджэння свайго першага дырэктара — Данілы Міцкевіча. Гэтай яркай асобе і прысвечана новая выстаўка “І паўтарыўся бацька ў сыне”.

Яго жыццё было знітавана з лёсам бацькі. Калі ішла Першая сусветная вайна, малы Даніла спаўна падзяліў з сям’ёй выпрабаванні тых цяжкіх гадоў. Ды ўсё ж з 1920-мі, часам беларусізацыі, як сведчыў сам Даніла Канстанцінавіч, звязаны яго першыя ўспаміны.

Даніла Міцкевіч вучыцца ў вопытна-паказальнай школе пры педагагічным факультэце БДУ. Пасля сканчэння школы ён спрабуе паступіць у прафесійнае вучылішча металістаў, але яго не прымаюць як “элемент непратэтарскага паходжання”. Аднак Даніла Канстанцінавіч здолеў уладкавацца ў хімічную прафшколу, і менавіта з гэтай навукай звязваў сваё далейшае жыццё. У 1932 г. ён паступае на хімічны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, які паслява скончыў у 1936-м. Як адзін з лепшых студэнтаў выпуска застаўся працаваць на факультэце асістэнтам, з 1939-га стаў выкладчыкам.

У Мінску Даніла Канстанцінавіч жыў разам з бацькамі. Там ён назіраў за літа-

ратурнай працай Песняра, сустракаўся са слаўнымі сябрамі і знаёмымі Коласа... А ў гады Вялікай Айчыннай вайны ён працуе па сваёй навуковай спецыяльнасці: уладкоўваецца на хімічны факультэт Сярэднеазіяцкага ўніверсітэта, працуе там над абарончымі распрацоўкамі. Летам 1943 г. Вярхоўны савет і Урад БССР запрасілі Данілу Міцкевіча на працу ў адноўлены БДУ, які знаходзіўся ў той час на станцыі Сходня пад Масквой. Там ён некалькі месяцаў займаў пасаду джана хімічнага факультэта, але ўжо ў маі 1944-га перайшоў на працу ў Інстытут хіміі Акадэміі навук. Пасля ж вызвалення Мінска Даніла Міцкевіч бадай што першым з сям’і Коласа вяртаецца на радзіму...

Як і даваенная сядзіба Коласа, яго новы дом у двары галоўнага корпусу Акадэміі навук стаў адным з цэнтраў культурнага жыцця Мінска. Дарагімі і жаданымі гасцямі былі тут беларускія палітыкі, вучоныя, мастакі і, вядома ж, пісьменнікі — як старыя сябры і знаёмыя Песняра, так і іх маладыя пераемнікі: Пімен Панчанка, Іван Шамякін, Андрэй Макаёнак... Сардэчны прыём тут атрымлівалі госці: Аляксандр Твардоўскі, Максім Рьльскі, Канстанцін Сіманаў...

Пасля смерці бацькі Даніла Міцкевіч у 1957 г. стаў першым дырэктарам Лі-

таратурнага музея Якуба Коласа, і займаў гэтую пасаду да выхаду на пенсію ў 1980-м. Але да канца жыцця ён быў навуковым супрацоўнікам установы, актыўна ўдзельнічаў у яе жыцці.

Праца над канцэпцыяй распачалася напрыканцы 1959 г. Тады Даніла Канстанцінавіч сабраў калектыв супрацоўнікаў, сфарміраваў фонды, стварыў экспазіцыю. Наогул, ён удзельнічаў у стварэнні трох экспазіцый музея. Менавіта яго намаганнямі музейна-эфектыўныя сядзібы на радзіме Коласа і адкрыты філіял на Стаўбцоўшчыне...

Адметна, што новая выстаўка экспануецца ў мемарыяльнай частцы музея, у кабінце, які займаў Даніла Канстанцінавіч пры жыцці свайго бацькі. Тут прадстаўлены асабістыя рэчы першага дырэктара ўстановы, узнагароды, дакументы і

“...Цары” — у Спісе спадчыны

З 28 верасня па 2 кастрычніка ў Абу-Дабі (Аб’яднаныя Арабскія Эміраты) прайшла IV Сесія Міжрадавага камітэта UNESCO па захаванні нематэрыяльнай культурнай спадчыны. Рэспубліка Беларусь з’яўляецца правадзейным членам гэтага камітэта да 2010 года.

Як паведаміла загадчык сектара аховы гісторыка-культурнай спадчыны Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Наталля Хвір, рашэннем дадзенага Міжрадавага камітэта UNESCO ў Спіс сусветнай нематэрыяльнай культурнай спадчыны, якой патрабуецца тэрміновы ахова, быў уключаны адзін з элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны Беларусі — абрад “Калядныя цары” вёскі Семежава Капыльскага раёна Мінскай вобласці.

Гэты ўнікальны абрад, які ўтрымлівае ў сабе элементы каляднага карнавалу і народнай драмы “Цар Максіміліян”, характэрны толькі для гэтай вёскі. У ім удзельнічаюць маладыя мужчыны і юнакі (так званыя “цары”), апранутыя ў спецыяльныя касцюмы (белыя штаны, белыя сарочкі, падпярачныя чырвонымі семежаўскімі паясамі з геаметрычным арнамантам. Такія ж паясы крыж-накрыж пазавязаны на грудзях кожнага “цара”. На галавах — высокія шапкі з рознакаляровымі папяровымі стужкамі).

Працэсія “цароў” на Шчодры вечар (з 13 па 14 студзеня) наведвае дамы сялян і разыгрывае драму “Цар Максіміліян”. Пасля прадстаўлення адбываецца традыцыйнае віншаванне гаспадароў дома і абдорванне ўдзельнікаў абраду. З надыходам цемнаты “цары” запальваюць факелы, што надае абраду незвычайную відовішчаснасць.

Наш кар.

Адзін раз — выпадковасць, два — супадзенне, а тры — ужо традыцыя. Гэтае выслоўе цалкам адыходзіць да мастацкага праекта “Спадчына Беларусі”, у рамках якога днямі адбылася прэзентацыя трэцяй кнігі пад назвай “Скарбы Беларусі”. Натуральна, што напярэдадні Дня работнікаў культуры мы не маглі не сустрэцца з гэтымі няўрымслівымі аўтарамі праекта, “скарбашукальнікамі” Алегам ЛУКАШЭВІЧАМ і Аляксандрам АЛЯКСЕЕВЫМ, каб пагутарыць з імі не столькі пра сам праект, колькі пра іхняе адчуванне стану і перспектыву галіны. Але гаворка, безумоўна, адштурхнулася ад новага выдання і невялікай “рэтраспектывы” ў гісторыю праекта.

Якасць без падмалёвак — Сягаючы ў зусім не далёкую гісторыю, ці можна было б сказаць, што вы задумвалі і пачыналі стварэнне “Спадчыны Беларусі” тады, калі падобных выданняў на Беларусі не існавала і ў вас практычна не было “канкурэнтаў” у гэтай сферы?

Алег Лукашэвіч: — Ды не, альбомаў пра Беларусь існавала нямала, іншая справа, якой яны былі якасці і якога ўзроўню. Практычна ўсе кнігі складаліся са здымкаў, дзе можна было пабачыць прыгожыя пейзажныя замалёўкі, палёт бусла на фоне заходу сонца, зуброў, што гуляюць на волі, ці бабулю з кошыкам. Я не супраць падобных здымкаў, але, калі выпрацоўваць іміджавую стратэгію прадстаўлення нашай краіны ў свеце, тут павінен быць абсалютна іншы падыход. Калі за мяжой дзеля цікаўнасці адкрылі сусветную энцыклапедыю па прадстаўленні краіны і знайшлі там Беларусь, то ўбачылі фотаздымак... балота! Аказваецца, нягледзячы на тое, што жывём мы ў краіне з найбагацейшай традыцыяй і культурай, свету прадстаўляем сябе абсалютна інакш!

Аляксандр Аляксееў: — А наша “скарбашукальніцтва” пачалося з трывіяльнага жадання ўзяць з сабою ў замежную паездку які-небудзь сувенір, альбом, каб годна паказаць нашу краіну і пазнаёміць з беларускай культурай людзей з іншых краёў. Мы пайшлі ў кнігарню, але так і не змаглі знайсці такі альбом, які не замыкаўся б у вузкапрофільнай прыроднаўчай ці этнаграфічнай тэматыцы і быў цікавы шырокаму колу людзей. Акурат пасля гэтага мы і вырашылі самі зняцца запаўненнем гэтай нішы.

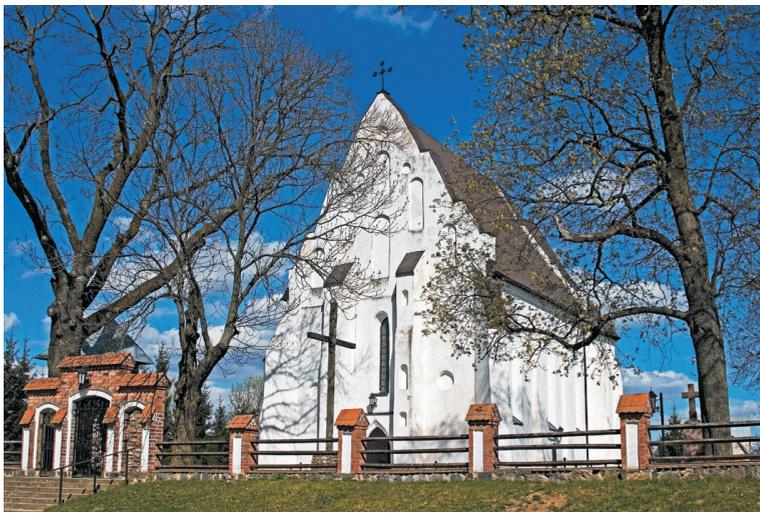
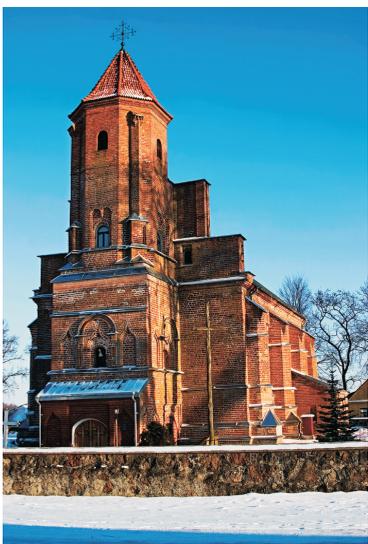
Дарчы, хачу адзначыць і яшчэ адзін прыныцпова важны для нас аспект: не меншую ўвагу надавалі мы і пытанням паліграфіі, выдавецкай культуры. Гледзячы на нашы кнігі, можна ўбачыць на ўласныя вочы, што Беларусь — гэта краіна, высока развітая з пункта гледжання кніжнага дызайну, вёрсткі, асваення найноўшых выдавецкіх тэхналогій. І тэхнічнае выкананне для нас было не менш важным, чым мастацкае напаўненне: мы не хачелі жыць старымі стэрэатыпамі.

А.Л.: — Але пры гэтым, мушу адзначыць, мы не прыхаршвалі здымкі, падаючы іх як ёсць, без “фоташопаўскіх” падмалёвак, — для гэтага даводзілася вызджаць на здымкі і па дзесяць разоў, каб, да прыкладу, злавіць патрэбнае святло.

— Сапраўды, фота ў альбоме — проста чужоўня. Уяўляю сабе, як людзі гартуюць іх з захваленнем, а потым пытаюцца: а дзе ж можна пабачыць усе гэтыя чуды на ўласныя вочы?

“Залаты” імідж краіны ў свеце. Том III

Разважанні і назіранні айчынных “скарбашукальнікаў”

кажучы, сумнеўны? Магчыма, калі ў нас няма добрых спецыялістаў, варта было б запрасіць прафесіяналаў з-за мяжы, каб тыя зрабілі ўсё так, як нам патрэбна?

— Але ж тут — камень сутыкнення: запрашаць добрых мастакоў з-за мяжы, безумоўна, можна і варта, але ж таксама неабходна рыхтаваць і ўласныя кадры. Да таго ж, я асабіста пераканана, што “новае жыццё” нашай культуры павінны даваць людзі з гэтай зямлі, і ніводзін, нават самы высокапрафесійны, “наёмны работнік” не здольны напоўніць аб’екты беларускай культуры сапраўды нашым духам.

А.А.: — Безумоўна, неабходна ўзнаўляць нашу спадчыну беларускімі рукамі, але там, дзе ў нас ёсць прабелы, усё ж варта запрашаць майстроў, якія

зладзілі б для нашых спецыялістаў майстар-класы, каб тыя глядзелі, вучыліся і потым ужо спрабавалі рабіць гэта самастойна. Бо пакуль мы будзем чакаць, калі “дарасцём” да майстэрства і ўзроўню сусветнай школы, можам страціць і тое, што ёсць.

Навошта сервіс з 200 прадметаў?

— У сувязі з вашым новым праектам — “Скарбы Радзівілаў” — хацелася б пачуць меркаванне на дзве такія актуальныя тэмы, як актыўнае выкарыстанне навадзелаў і пытанні рэстытуцыі.

А.Л.: — Я, напрыклад, лічу, што ўжо даўно наспеў час стварыць асобную ўстанову, якая займалася б пытаннямі рэстытуцыі, вышукваннем іх за мяжой і адпаведнымі закупкамі. Плюс — распрацаваць нарматыўную базу для гэтага, каб, да прыкладу, закупкі не абкладаліся мытнымі пошлінамі. Бо гэта — дзяржаўны клопат, а не справа камісіі, што працуе на грамадскіх пачатках. Тут патрабуюцца

сапраўдныя прафесіяналы, а не выпадковыя людзі, якія будуць купляць незразумельныя падробкі пад еўрапейскі жывапіс, або, як у Крычаўскім палацы, невядома з якой мэтай закупляць мэйсанаўскі фарфор з 200 прадметаў.

А.А.: — Калі ўсё зрабіць належным чынам, можна вярнуць у Беларусь і старыя кнігі, і сліцкія палясы...

— Але што значыць “вярнуць”? Падобныя працэдурны павінны ажыццяўляцца на законнай аснове.

гарантавана будуць запатрабаваны чытачамі, чым хоць і чужоўна выдадзены, але дарагі альбом, што будзе захоўвацца на паліцы пад шклом і наўрад ці прынясе рэальныя прыбыткі.

А.Л.: — А я скажу: менавіта такія альбомы і павінны быць у бібліятэках, асабліва — у рэгіянальных. Каб нейкі хлапчук, што жыве ў вёсцы, мог прыйсці ў бібліятэку, бясплатна пагартыць такое выданне, якое, сапраўды, каштуе 150 тысяч (а сёння на вёсцы гэта — велізарныя грошы, якія ніхто не дазволіць сабе выкінуць “на вецер”), і будзе

А.Л.: — Можна, да прыкладу, аб’явіць на конкурснай аснове дзяржаўную закупку, прапісаўшы канкрэтныя пазіцыі, якія нас цікавяць. Упэўнены, што з усяго свету да нас пацягнуцца калекцыянеры, якія з задавальненнем прапануюць нам цікавыя рэчы.

Выдаткоўваць грошы з аддачай

— Вяртаючыся да вашых выданняў, усё ж каму сёння больш патрэбнае “адкрыццё” беларускіх скарбаў: замежнікі ці нашым суайчыннікам?

А.Л.: — У першую чаргу — самім беларусам. Бо калі мы самі будзем ганарыцца сваёй краінай, нацыянальнай спадчынай, тады мы абсалютна пашануем станем адносіцца і да ўсяго астатняга. І ўжо не патрэбна будзе нічога рабіць спецыяльна для таго, каб замежнікі прыезджалі да нас і захаваліся беларускай культурай. Зайдзіце ў кнігарню і паглядзіце: многія з тых чужоўных альбомаў, выдадзеных за апошнія гады і адзначаных шматлікімі прэміямі і дыпламамі, ляжаць на паліцах і пакрываюцца пылам. Міжволі ўзнікае пытанне: што надзейней і правільней выдаваць — падобныя альбомы ці тое, што хутка разыходзіцца?

— Дык а што сапраўды надзейней: няўжо тое, што хутка разыходзіцца?

А.Л.: — Мы жывём у час рынкавых адносін, і кніга — такі ж прадукт, што неабходна рэалізоўваць, а не проста “пладзіць макулатуру”, якая будзе ляжаць, а праз час яе спішуць і выкінуць. Мы не маем права на падобныя злачынствы, і я пераканана, што грошы неабходна выдаткоўваць туды, адкуль яны будуць вяртацца.

— Сапраўды, гэта вельмі істотнае пытанне, асабліва — для рэгіянальных бібліятэк, якія з большай ахвотай закупляць так званую хадавую літаратуру: дэтэктывы ці выданні з серыі народнай медыцыны. Яны

ганарыцца сваёй краінай, сваім краем, што мае такую багатую культуру. І, магчыма, у яго народзіцца мара стаць гісторыкам ці рэстаўратарам... Менавіта на такіх выданнях мусяць выхоўвацца нацыя, а ў рэгіёнах, у аграгарадках падобныя тамы павінны проста за дзірач зачытвацца! Я прыгадваю сваё дзяцінства, калі разглядаў альбомы па жывапісе і марыў трапіць у Эрмітаж, каб ўсё гэта ўбачыць на ўласныя вочы...

— Напярэдадні Дня работнікаў культуры што вы як журналісты, апантаныя тэмай культуры, жадаеце сваім “калегам па духу”?

А.А.: — Найперш — таго, каб работа дзеячам культуры прыносіла радасць, асалоду і сапраўднае задавальненне: толькі з любоўю да свайго занятку можна заставацца прафесіяналам справы. І — не губляць шчырасці і ўласнай зацікаўленасці ў прапагандзе ўсяго самага лепшага, што ёсць у краіне.

А.Л.: — Культура ўвогуле паняцце пазагаліновае, бо яна рухае ўсё. Не важна, дзе і на якой пасадзе працуе чалавек, калі ён шануе і зберагае нацыянальныя традыцыі, валодае замежнымі мовамі, цікавіцца тым, што адбываецца навокал яго, а не “варыцца ва ўласным соку”, — ён сапраўды з’яўляецца носьбітам і ў некаторай ступені стваральнікам уласнай культуры.

— А яшчэ, як я ўлавіла лейтматыў нашай гаворкі, — пабольш творчай смеласці ў рэалізацыі ўласных задум.

А.Л.: — Смеласці — безумоўна, бо многія па-сапраўднаму цікавыя творчыя праекты нараджаюцца толькі тады, калі ты не застаешся аб’якавым да магчымасці зрабіць сваё і навакольнае жыццё лепшым і цвёрда адстойваеш гэтыя пазіцыі.

Гутарыла Ганна ВАЛОШКІНА
На здымках: Аляксандр Аляксееў і Алег Лукашэвіч; скарбы Беларусі, зафіксаваныя аўтарамі альбома.

Крэда прафесіяналаў

Калі справа ідзе хутка?

Святлана ІВАШЧАНКА, загадчык аддзела бібліятэчнага абслугоўвання Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі:

— Інфармацыя, новыя веды — гэта тое, з чым даводзіцца сутыкацца кожнаму супрацоўніку бібліятэкі, і гэта не бывае нецікавым. А самае прыемнае для мяне заўсёды — праца з людзьмі, дапамога ім зарыентавацца, асабліва калі трэба тэрмінова адказаць на складаныя запыты. Калі адчуваеш падзяку, сваю неабходнасць, заўважаеш, што рабіць сваю справу цікавей. Часам праца незаўважная для карыстальнікаў, але яна не менш важная, патрабуе своечасовага выканання. Патрэбна ісці ў калектыв з радасцю, імплэтам, тады ўсё будзе атрымлівацца хутка.

З узнагароджанымі нагрудным знакам Міністэрства культуры гутарылі Алена САБАЛЕЎСКАЯ і Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

МУЗЕІ *

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 227 45 62.

- Мастацтва Беларусі XII — XIX стст.
- Мастацтва Беларусі канца XIX — пач. XXI стст.
- Мастацтва Расіі XVIII — пачатку XX стст.
- Мастацтва краін Усходу XV — XX стст.
- Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.
- Экспазіцыя жывапісу, скульптуры, графікі беларускіх мастакоў 1940-х — 1980-х гг.
- Выстаўка "Слудзія паясы".
- Фотавыстаўка "Дзікае жыццё ў цэнтры Еўропы".
- Выстаўка "Польскае выяўленчае мастацтва другой паловы XVIII — першай паловы XX стст."
- Выстаўка "Заходняя Беларусь у мастацтве".
- Выстаўка "Мадонна з немаўлём, святым Энрыка з Упсалы і святым Антоніем Падуанскім" Парыса Бардоне.

Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея РБ:

**МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ.
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА
ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX ст."**

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 227 87 96.

- Пастаянная экспазіцыя.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір, Карэліцкі р-н, Гродзенская вобл.
Тэл.: (8-01596) 2 30 35.

- Фотавыстаўка У.Суцягіна.

**МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА
НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
ў в. Раўбічы**

Спартком-плекс "Раўбічы", Мінскі р-н.
Тэл.: 507 44 68.

- Выстаўка "З глыбін у будучыню".

**МУЗЕЙ
В.К. БЯЛЫНЦАГА-БІРУЛІ
ў г. МАГІЛЁВЕ**

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37.
Тэл.: (8-0222) 22 48 87.

■ Пастаянная экспазіцыя.

МУЗЕІ *

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 227 43 22.

Экспазіцыі:

- "Мастацтва ў гарадской культуры XIX — пачатку XX стст."
- "Старажытная Беларусь".
- "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".

Выстаўкі:

- "Фотаздымкі графа Бенедыкта Тышкевіча (1852 — 1935)".
- "Крыніцы адвечнай прыгажосці".
- Выстаўка, прысвечаная

г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.

■ Пастаянная літаратурна-мемарыяльная экспазіцыя "Якуб Колас. Жыццё і творчасць".

- Выстаўка "І паўтарыўся бацька ў сыне" (да 95-годдзя з дня нараджэння першага дырэктара музея Д.К. Міцкевіча).
- Тэатралізаваная экскурсія паводле казак Якуба Коласа.

**ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ
ЛІТАРАТУРЫ**

г. Мінск, вул. М.Багдановіча, 15.
Тэл.: 334 72 61.

Выстаўкі:

- Выстаўка, прысвечаная 85-годдзю А.Савіцкага.
- "Спадарожнікі дзяцінства".

Экспазіцыі:

- Пастаянная экспазіцыя.

Выстаўкі:

- Праект "Бітва за Беларусь. Трыумф Пераможцаў" (да 65-годдзя вызвалення Беларусі).
- Праект "KRIEG". Праект інтэрактыўнай карты: "Вызваленне Беларусі" (хроніка вызвалення і мультымедыяная прэзентацыя аперацый Чырвонай Арміі па вызваленні Беларусі ў верасні 1943 — ліпені 1944 гг.).

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель, пл. Леніна, 4.

Дзмітрыя Алейніка "Песня Палесся".

■ Выстаўка керамікі з фондаў музея ў рыцарскай зале.

Экспазіцыі:

- "Культавыя прадметы".
- "Старажытная гісторыя Гомельшчыны".
- "Загадкавыя фантазіі мора" (грот палаца).

■ Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку. Вежа палаца Румянцавых і Паскевічаў Гісторыка-мемарыяльная экспазіцыя "Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы".

■ "Гравюра XVII — пачатку XX стст."

■ "Французскі раман

Тэл.: (8-0232) 77 60 60.

■ Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.

- Лакальныя экспазіцыі ў санітарным вагоне; у партызанскай зямлянцы.
- Пастаянная выстаўка ваеннай тэхнікі.
- На тэрыторыі музея працуе пнеўматычны цір.
- У выставачнай зале: **выстаўка новых пастановаў з фондаў музея.**

ГАЛЕРЭІ *

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск, вул. Казлова, 3.
Тэл./факс: 290 60 10.

■ Выстаўка мастакоў творчага аб'яднання "Верасень".

- II Міжнародная біенале "Вада + Фарба".
- Юбілейная мемарыяльная выстаўка І.П. Харламава.

**МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ
"УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРЫ"**

г. Мінск, Кастрычніцкая плошча, 1 (Палац Рэспублікі).
Тэл.: 227 26 12.

- Выстаўка "Тэхна-Арт. Жалеза".

ГАЛЕРЭЯ ТЫЗЕНГАУЗА

г. Гродна, пл. Тызенгауза, 4.
Тэл./факс: (8-0152) 72 27 57.

- Выстаўка Маргарыты Сташукі "Прырода сненняў".

**КАРШІННАЯ ГАЛЕРЭЯ
Г.ВАШЧАНКІ**

г. Гомель, вул. Карповіча, 4.
Тэл.: (8-0232) 77 75 20.

Экспазіцыі:

- "Г.Х. Вашчанка".

Выстаўкі:

- Праект "Фотаарт-2009".
- Выстаўка жывапісу Васіля Пешкуна і Ганны Сілівончык "Пара".

Выдаецца з кастрычніка 1991 года Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637 Галоўны рэдактар — Людміла КРУШЫНСКАЯ

Рэдакцыйная калегія:
Лілія АНАНІЧ, Уладзімір АРЛОЎ, Уладзімір ГІЛЕП, Ірына ДРЫГА, Аляксей ДУДАРАЎ, Уладзімір ЗАМЯТАЛІН, Валянцін ЕЛІЗАР'ЕЎ, Міхаіл КАЗІНЕЦ, Віктар КУРАШ, Аляксандр РАШЧУПКІН, Барыс СВЯТЛОЎ, Рычард СМОЛЬСКІ, Святалана СУХАВЕЙ, Міхаіл ФІНБЕРГ, Леанід ШЧАМЯЛЁЎ, Уладзімір ШЧАСНЫ.

Рэдакцыя:
Сяргей ТРАФАІЛАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), Пётр ОВАД (адказны сакратар).

Рэдактары аддзелаў:
Канстанцін АНТАНОВІЧ, Надзея БУНЦЭВІЧ, Таццяна КОМАНОВА, Барыс КРЭПАК, Яўген РАГІН, Ілля СВІРЫН, Антон СІДАРЭНКА.

Спецкарэспандэнты:
Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ, Алена САБАЛЕУСКАЯ, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ.

Загадчык аддзела фотайлюстрацый —
Юрый ІВАНОЎ
Карэктар —
Інга ЗЕЛЬГІС
Мастацкі рэдактар —
Наталля ОВАД

Адрас рэдакцыі:
220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77.
Тэлефон:
(017) 289-34-66 (прыёмная)
(017) 286-07-97, Тэлефон/факс:
(017) 334-57-23 (017) 334-57-35.
Рэкламны аддзел:
тэл. (017) 334-57-41
www.kimpress.by
E-MAIL: kultura@tut.by

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "Культура і мастацтва" Ліцэнзія на выдавецкую дзейнасць ЛВ №02330/0494414 ад 17 красавіка 2009 г.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77.
Тэл. (017) 289-34-66.
Бухгалтэрыя:
тэл. (017) 334-57-35
Аўтарскія рукапісы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца. Аўтары допісаў у рэдакцыю паведамляюць сваё прозвішча, поўнаснае імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца работы, зваротны адрас. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. *Матэрыял на правах рэкламы.

© "Культура", 2009.
Індэкс 63875
Наклад 9100
Падпісана ў свет 7.10.2009 у 18.30
Замова 5488
РУП "Выдавецтва "Беларускі Дом друку".
ЛП № 02330/0494179 ад 03.04.2009.
Пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

ISSN 1994-4780

Паважаныя чытачы!

на газету "Культура" Падпісныя індэксы: індывідуальная падпіска — 63875, ведамасная падпіска — 638752;

на часопіс "Мастацтва" Падпісныя індэксы: індывідуальная падпіска — 74958, ведамасная падпіска — 749582.

НА ЛІСТАПАД І СНЕЖАНЬ 2009 ГОДА!

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1.
Тэл./факс: 334 11 56.

- 10 — "Яўгеній Анегін" П.Чайкоўскага.
- 13 — "Баль-маскарад"

Дж.Вердзі.
■ 14 — "Пахіта. Бачанне Ружы. Балеро" Л.Мінкуса.
■ 15 — "Севільскі цырульнік" Дж.Расіні.
■ 16 — "Баядэрка" Л.Мінкуса.

РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІІ

г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44, тэл./факс: 334 60 08.

- 10 — "Раман плюс Юлія" Д.Балыка.
- 13 — "Чорны квадрат" М.Адамчыка, М.Клімковіча.
- 14 — "Містэр Розыгрыш" С.Кандрашова.
- 15 — "Дзённік паэта" С.Кавалёва.
- 16 — "П'емонцкі звер" А.Курэйчыка.

г. Мінск, вул. Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

Цэнтральная частка палаца Румянцавых і Паскевічаў

Выстаўкі:

- "Аляксандр Гайлевіч. 20 гадоў творчасці".
- "Гістарычны касцюм XVI — XIX стст."
- Выстаўка скульптара Д.Папова "Паўднёвы вецер".
- "Карэйскае традыцыйнае мастацтва".
- "Народная ікона Гомельшчыны".
- Выстаўка

МАЗЫРСКІ ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР
ІМЯ І МЕЛЕЖА
г. Мазырь, вул. Ленінская, 23.
Тэл.: (8-02351) 211 31.

- 10, 15 — "Бліндаж" В.Быкава.
- 11 — "Чатыры крыжы на сонцы" А.Дзялендзіка.
- 16 — "Санет № 00" В.Сігарава.

БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛЬКА"
г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2.
Тэл.: (8-0212) 36 32 50.

- 10, 13, 14 — "Хлопчы і цень" К.Чаркаскай, А.Князькова.
- 16, 17 — "Церам-церамак" С.Маршака.